

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 18-19 listopada 2014 r. na kierunku "ochrona środowiska" prowadzonym w ramach obszaru nauk przyrodniczych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie studiów stacjonarnych przez Międzywydziałowe Studium Ochrony Środowiska Uniwersytetu Wrocławskiego

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Krzysztof Fortuniak - członek PKA

członkowie: prof. dr hab. Piotr Dawidowicz – ekspert PKA

dr hab. Piotr Rutkowski – ekspert PKA

mgr Łukasz Łukomski - ekspert ds. formalno-prawnych PKA

Ludwika Nowak - ekspert ds. studenckich PKA

Krótką informacja o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na kierunku „ochrona środowiska” prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia przez Międzywydziałowe Studium Ochrony Środowiska Uniwersytetu Wrocławskiego.

Wizytacja odbyła się z własnej inicjatywy Komisji w ramach harmonogramu ustalonego na rok akademicki 2014/2015. Rozpoczęcie wizytacji poprzedziło zapoznanie się członków Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przekazanym przez władze Uczelni, ustalenie podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowanie wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z Władzami Uczelni, Wydziału Nauk Biologicznych, Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska, Międzywydziałowego Studium Ochrony Środowiska prowadzącego oceniany kierunek, analizował dokumenty przedstawione przez Władze Uczelni, Wydziału i Studium na potrzeby wizytacji, przeprowadził hospitacje zajęć i wizytację bazy dydaktycznej, odbył spotkania ze studentami i pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, przeanalizował wylosowane prace dyplomowe.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki,

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Misja Uniwersytetu Wrocławskiego została przyjęta Uchwałą Nr 46/1999 Senatu Uczelni z dnia 30 czerwca 1999 r. W misji Uczelni podkreślono wieloletnie tradycje Uniwersytetu wywodzącego się z Akademii Leopoldyńskiej, założonej w 1702 roku oraz Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, założonego w 1661 roku. Wskazano również podstawowe wartości na których opiera On swoją działalność, jakimi są prawda i wolność wyrażania poglądów.

Strategia rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego na lata 2013-2020 została przyjęta Uchwałą Nr 100/2013 Senatu Uczelnia z dnia 26 czerwca 2013 r. W strategii rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego istotne miejsce zajmuje wysoka jakość badań naukowych i poziomu kształcenia. Cele operacyjne służące osiągnięciu tych priorytetów to między innym interdyscyplinarny charakter badań oraz interdyscyplinarne kierunki studiów będące odpowiedzią na zmieniające się warunki społeczno-gospodarcze i na zapotrzebowanie na określony zakres wykształcenia. Kierunek „ochrona środowiska” niewątpliwie wpisuje się w tak zdefiniowane cele operacyjne. Interdyscyplinarność kierunku służy też realizacji celu operacyjnego obejmującego integrację środowiska akademickiego.

Oceniany kierunek studiów, "ochrona środowiska", został powołany decyzją Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 26 lutego 1992 r. Kierunek ten prowadzony jest przez dwa wydziały Uniwersytetu Wrocławskiego: Wydział Nauk Biologicznych oraz Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska. Jednostką koordynującą sprawy dydaktyczne jest Międzywydziałowe Studium Ochrony Środowiska. Oba Wydziały prowadzące kierunek „ochrona środowiska” mają zdefiniowane strategie rozwoju do roku 2020. Strategia rozwoju Wydziału Nauk Biologicznych na lata 2014-2020 została przyjęta Uchwałą Nr 168/2014 Rady Wydziału Nauk Biologicznych z dnia 26 czerwca 2014 r. Strategia rozwoju Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska została przyjęta Uchwałą Nr 44/2013 Rady Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska z dnia 22 listopada 2013 r.

W strategiach obu Jednostek widać bardzo ścisły związek ze strategią uczelni przejawiający się ukierunkowaniem celów strategicznych na: intensyfikacji i wzroście jakości badań naukowych, stałej dbałości o podnoszenie jakości kształcenia, poprawie funkcjonowania w zakresie organizacji i zarządzania procesem dydaktycznym oraz badaniami oraz na pogłębieniu współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Również w szczegółowych celach operacyjnych można znaleźć wiele elementów wspólnych dla obu Jednostek i całej uczelni.

Należy jednak zaznaczyć, że mimo poprawnie sformułowanych strategii obu Jednostek, Międzywydziałowe Studium Ochrony Środowiska (MSOŚ) nie ma jasno określonej wizji rozwoju. Rola MSOŚ ogranicza się w praktyce jedynie do koordynowania procesu dydaktycznego, a jakiegokolwiek decyzje dyrektora Studium muszą być zatwierdzane przez dziekanów obu Wydziałów. Studenci „ochrony środowiska” nie są formalnie studentami żadnego z Wydziałów, przez co słabo identyfikują się z Uczelnią i kierunkiem studiów (na co wskazywali na spotkaniu z zespołem PKA). Zawieszenie organizacyjne MSOŚ pomiędzy dwiema Jednostkami UWr powoduje również, że pracownicy Studium bardziej identyfikują się z wybraną katedrą czy zakładem któregoś z Wydziałów, niż ze Studium. Podlegają oni zresztą niezależnej polityce kadrowej ukierunkowanej raczej na potrzeby Wydziałów a nie na potrzeby Studium. W przypadku takiej struktury organizacyjnej szczególnie istotne wydaje się więc wypracowanie przez zespół pracowników tworzących kadrę MSOŚ jasnej, niezależnej od strategii obu Wydziałów koncepcji dalszego funkcjonowania i rozwoju Studium. Pozytywnie należy natomiast ocenić fakt, że wszystkie wspomniane

niedoskonałości organizacyjne nie wpływają znacząco na jakość kształcenia na wizytowanym kierunku.

Koncepcja kształcenia na kierunku „ochrona środowiska” dobrze wpisuje się w profile badawcze i dydaktyczne obu Jednostek. Problemy ochrony środowiska leżą bowiem w centrum zainteresowań zarówno nauk biologicznych jak i nauk o Ziemi. Dodatkowo, poprzez swój interdyscyplinarny charakter, studia te kształcą specjalistów, których wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne stanowią nową jakość w stosunku do każdej z wymienionych dziedzin wiedzy. Dzięki poznaniu zagadnień z obu dziedzin, absolwent kierunku „ochrona środowiska” nabywa umiejętności szerszego, multidyscyplinarnego podejścia do współczesnych problemów środowiskowych. Należy zatem stwierdzić, że koncepcja kształcenia w pełni wpisuje się w strategię obu jednostek tworzących kierunek studiów i jest zgodna misją Uczelni.

Studia na kierunku „ochrona środowiska” są realizowane w formie stacjonarnej zarówno na stopniu I jak i na stopniu II. Oba poziomy stanowią pewną całość. W czasie studiów I stopnia prezentowane są treści programowe obejmujące podstawy wiedzy z przedmiotów ścisłych, technologii stosowanych w ochronie środowiska, geologii, biologii, nakreślane są podstawy procesów środowiskowych i zaznaczane wiodące problemy środowiskowe od skali lokalnej do globalnej, wyjaśniana jest rola człowieka w procesach środowiskowych. Studia I stopnia przygotowują do podjęcia studiów II stopnia. Studia II stopnia charakteryzują się natomiast większym stopniem specjalizacji i uszczegółowienia treści programowych. Oferowane są dwie specjalności magisterskie: „ocena oddziaływania na środowisko” i „analityka środowiskowa”. Powstanie tych dwóch specjalności było jedną z innowacji wprowadzonych w trakcie dostosowywania programu do wymogów KRK. Wpłynęło to korzystnie zróżnicowanie oferty kształcenia na ocenianym kierunku. Dodatkowo studenci mają możliwość indywidualnego kształtowania programu poprzez ustawowe 30% punktów ECTS uzyskiwany w trakcie zajęć do wyboru oraz poprzez indywidualizację toku studiów regulowaną Uchwałą Senatu Nr 30/2012 z dnia 25 kwietnia 2012. Dokonując oceny stopnia różnorodności i innowacyjności oferty kształcenia oraz możliwości jej elastycznego kształtowania należy zatem stwierdzić, że kształtuje się ona na przeciętnym, typowym dla większości uczelni poziomie.

- 2) wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Pracownicy obu Wydziałów w naturalny sposób uczestniczyli w procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku „ochrona środowiska” i w dalszym ciągu mają wpływ na jego rozwój, modyfikację celów i efektów kształcenia oraz na wyznaczanie perspektyw rozwoju. Naturalną, niesformalizowaną drogą wpływu nauczycieli akademickich na proces kształcenia są indywidualne rozmowy z dyrekcją Studium służące rozwiązywaniu doraźnych problemów oraz przedstawianiu propozycji zmian. Istnieje również formalna droga wpływu pracowników na proces kształcenia poprzez system wewnętrznego zarządzania jakością kształcenia. Propozycje mogą być zgłaszane zarówno na Radach Wydziału WNB oraz WNoZiKŚ, do Rady Międzywydziałowego Studium Ochrony Środowiska czy Międzywydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia na kierunku Ochrona Środowiska.

W procesie kształtowania koncepcji kształcenia brali udział interesariusze zewnątrzni. Zostali oni zaproszeni do konsultacji reformy studiów I i II stopnia na wizytowanym kierunku.

W dokumentacji przedstawionej podczas wizytacji można znaleźć listy intencyjne takich potencjalnych pracodawców jak: Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych, Karkonoski Park Narodowy, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Centrum Badań Jakości Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością w Lublinie – Grupa Kapitałowa KGHM Polska Miedź S.A., Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Brzegu czy Park Narodowy Gór Stołowych.

Udział studentów w kształtowaniu koncepcji kształcenia jest dosyć ograniczony. Przedstawiciele studentów nie opiniują w formie pisemnej planów i programów studiów. Nie uczestniczą oni również w określaniu koncepcji kształcenia oraz efektów uczenia się dla wizytowanego kierunku. Opinia dotycząca planów i programów studiów jest przedstawiana w formie ustnej na posiedzeniach Międzywydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Studenci nie są członkami wskazanego Zespołu (zgodnie z Komunikatem Dziekanów Wydziałów Nauk Biologicznych i Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska z dnia 30 czerwca 2014 roku), lecz uczestniczą w wybranych spotkaniach (również dotyczących zmian w planach i programach studiów) z głosem doradczym. Wskazana forma wyrażania opinii nie jest wystarczająca z punktu widzenia oceny studenckiej, z uwagi na brak powszechnej i cyklicznej możliwości wypowiedziania się studentów na temat planów i programów studiów oraz profilu kształcenia. Dlatego wskazane jest uzupełnienie składu Zespołu o przedstawicieli studentów i tym samym umożliwienie społeczności studenckiej pełnego udziału w określaniu koncepcji oraz efektów kształcenia dla wizytowanego kierunku.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego²: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Koncepcja kształcenia w pełni wpisuje się w opracowane na obu Wydziałach prowadzących kierunek studiów strategie rozwoju. Jest ona również zgodna misją Uczelni. Ze względu na międzywydziałowy charakter Studium Ochrony Środowiska celowe wydaje się jednak opracowanie niezależnej koncepcji dalszego funkcjonowania i rozwoju Studium.

2) W procesie ustalania koncepcji kształcenia na kierunku „ochrona środowiska” biorą udział zarówno interesariusze zewnętrzni jak i wewnętrzni. Należy jednak zwrócić uwagę na stosunkowo mały wpływ studentów na koncepcję kształcenia.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania sformułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

² według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

Efekty kształcenia na kierunku „ochrona środowiska” są integralną częścią programów studiów. Programy i plany studiów opracowane zostały wg Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. oraz Zarządzenia Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 21 marca 2013 r. nr 38/2013 w sprawie wprowadzenia szczegółowych zasad projektowania, uruchamiania i realizacji programów kształcenia w Uniwersytecie Wrocławskim. Kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku „ochrona środowiska” (studia I i II stopnia) są zgodne z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego i zostały zatwierdzone Uchwałą Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego nr 54/2012 z dnia 20 czerwca 2012 r. w sprawie efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Uniwersytecie Wrocławskim.

Kierunek „ochrona środowiska” przewiduje dwupoziomowy proces kształcenia o profilu ogólnoakademickim. Studia I stopnia mają charakter jednolity, natomiast studia II stopnia obejmują dwie specjalności: „ocena oddziaływania na środowisko” oraz „analityka środowiskowa”. Kierunek został przypisany do obszaru nauk przyrodniczych i obejmuje dwie dziedziny: dziedzinę nauk biologicznych (dyscypliny: ochrona środowiska, biologia, ekologia) oraz dziedzinę nauk o Ziemi (dyscypliny: geografia, geologia).

Zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji efekty kształcenia na ocenianym kierunku zostały oddzielnie podane dla wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, z wykorzystaniem oczekiwanego przez twórców reformy języka: „zna”, „potrafi”, „rozumie”, „stosuje”, „wykorzystuje”, „umie” itp.

Efekty kształcenia dla pierwszego poziomu studiów obejmują 23 efekty z zakresu wiedzy, 11 dotyczy umiejętności a 7 kompetencji społecznych. Odnoszą się one do wszystkich efektów kształcenia wyspecyfikowanych dla nauk przyrodniczych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

Efekty kształcenia dla drugiego poziomu studiów są takie same dla obu specjalności. Podano 17 efektów z zakresu wiedzy, 8 dotyczy umiejętności i 6 odnoszących się do kompetencji społecznych. Podobnie jak w przypadku studiów I stopnia, efekty kształcenia na studiach II stopnia uwzględniają wszystkie efekty wymienione w powyższym Rozporządzeniu dla obszaru nauk przyrodniczych.

Analiza treści kierunkowych efektów kształcenia wskazuje na ich pełną zgodność z koncepcją kształcenia na kierunku „ochrona środowiska” zakładającą zdobycie wiedzy i umiejętności zarówno z dziedziny nauk biologicznych jak i nauk o Ziemi. Co ważne, zagadnienia obu dziedzin nie są w większości efektów kształcenia potraktowane rozłącznie, lecz tworzą spójną całość. Zarówno w przypadku studiów pierwszego jak i drugiego stopnia kierunkowe efekty kształcenia są prawidłowym uszczegółowieniem efektów krajowych ukierunkowanym na osiągnięcie założonego profilu absolwenta. Opis efektów kształcenia jest powszechnie dostępny na stronie internetowej MSOŚ.

Zarówno na studiach I jak i II stopnia przedmiotowe efekty kształcenia zostały zdefiniowane w sylabusach dostępnych na stronie internetowej MSOŚ. Podobnie jak w przypadku efektów kierunkowych zostały one oddzielnie zdefiniowane dla wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych z użyciem „języka KRK”. Z reguły podano 3-6 efektów z zakresu wiedzy oraz 2-3 z zakresu umiejętności i również 2-3 z zakresu kompetencji społecznych. Jedynie w incydentalnych przypadkach efekty kształcenia zdefiniowane zostały w sposób minimalistyczny. Przykładem może być przedmiot „Biologia

z elementami ewolucjonizmu”, w trakcie realizacji którego osiągnięty jest tylko jeden, szeroko zdefiniowany, efekt kształcenia z zakresu wiedzy „Zna podstawy systematyki, genetyki, morfologii i fizjologii roślin, zwierząt oraz przedstawicieli innych grup organizmów, podstawy biologii ewolucyjnej oraz ekologii.” oraz po jednym efekcie kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych. Podobne uwagi można odnieść do przedmiotu „Geologia dynamiczna”, gdzie w trakcie 40 godzin wykładów i 19 godzin ćwiczeń realizowany jest 1 efekt kształcenia z zakresu wiedzy, ogólnie sformułowany jako: „Zna podstawowe procesy geologiczne kształtujące Ziemię”. Kolejny przykład to przedmiot „Ochrona przyrody” (30 godzin wykładu +15 godzin konwersatorium), gdzie zdefiniowano zaledwie po jednym efekcie kształcenia dla wiedzy i kompetencji społecznych i dwa dla umiejętności, w dodatku są to przepisane odpowiednie efekty kierunkowe (K_W17, K_U11, K_K03, K_K05). **W przypadkach tego typu niezbędne wydaje się uszczegółowienie przedmiotowych efektów kształcenia pozwalające lepszą weryfikację stopnia ich osiągnięcia.** Również dla innych przedmiotów można podać przykłady, kiedy przedmiotowe efekty kształcenia są kopią efektów kierunkowych. Dotyczą one jednak najczęściej kompetencji społecznych, dla których większe uszczegółowienie może być problematyczne. Pomimo podanych przykładów, efekty kształcenia na ocenianym kierunku należy uznać za spójny system prowadzący do osiągnięcia zakładanej sylwetki absolwenta.

Definiując w sylabusach przedmiotowe efekty kształcenia podano odnośniki do odpowiednich efektów kierunkowych. Tworzą one spójną całość i pozwalają na osiągnięcie założonych celów kształcenia czego dowodzą przedstawione w Raporcie Samooceny matryce efektów kształcenia. Zarówno w przypadku studiów licencjackich jak i magisterskich wszystkie kierunkowe efekty kształcenia osiągnięte są w trakcie realizacji różnych przedmiotów, przy czym każdy z efektów kierunkowych realizowany jest najczęściej w trakcie kilku przedmiotów. Osiągnięcie przedmiotowych efektów kształcenia prowadzi do osiągnięcia efektów kierunkowych.

W ramach studiów I stopnia studenci odbywają 4 tygodniowe (160 godz.) praktyki zawodowe po drugim roku studiów licencjackich. Praktykom przypisano 8 pkt. ECTS. Organizacje praktyk zawodowych określa Regulamin studenckich praktyk zawodowych ciągłych dla studentów kierunku „ochrona środowiska” wprowadzony zgodnie z Zarządzeniem Nr 115/2013 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 25 lipca 2013 r. w sprawie organizacji praktyk przewidzianych w programach kształcenia w Uniwersytecie Wrocławskim. Przedstawione zasady i formy odbywania praktyk oraz ich zaliczania są prawidłowe, wskazują, że pozwala ona na osiągnięcie założonych kierunkowych efektów kształcenia. Sylabus praktyk zawodowych zawiera wszystkie elementy jak sylabusy pozostałych przedmiotów, w tym efekty kształcenia. W teczkach osobowych kontrolowanych w czasie pobytu Zespołu PKA znajdowały się karty praktyk, wypełnione zgodnie z regulaminem praktyk.

Według opinii obecnych na spotkaniu z zespołem PKA studentów pewien problemem stanowi niewystarczający przepływ informacji dotyczący miejsca udostępniania efektów uczenia się. Jednakże w chwili obecnej pełen opis kierunkowych efektów kształcenia oraz sylabusy zawierające efekty przedmiotowe jest dostępny na stronie internetowej MSOŚ. Obecni na spotkaniu z zespołem PKA studenci krytycznie odnosili się do powszechności i sposobów udostępniania przez wykładowców treści zawartych w sylabusach. Ich zdaniem wykładowcy nie przekazują informacji dotyczących treści zawartych w sylabusach oraz sposobu ich udostępniania, przy czym wskazane sytuacje są powszechne. Należy jednak podkreślić, że w spotkaniu z zespołem PKA uczestniczyła tylko jedna grupa ćwiczeniowa,

wykazująca duże rozżalenie z powodu znacznego odsetku ocen negatywnych z jednego przedmiotu (przypadek ten jest omawiany w dalszej części raportu). Rozmowy członków zespołu ze studentami innych grup w prowadzone trakcie hospitacji zajęć nie potwierdziły przedstawionego na spotkaniu stanowiska o powszechności tego zjawiska. Mimo to, zaleca się popularyzację wśród studentów efektów uczenia się oraz innych informacji zawartych w sylabusach istotnych w toku kształcenia.

- 2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne,

System efektów kształcenia dla ocenianego kierunku „ochrona środowiska” obejmuje wszystkie ich kategorie (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne). Kierunkowe efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały. Treść merytoryczną poszczególnych efektów sformułowano jasno i precyzyjnie. Nie pominięto żadnego istotnego dla kierunku efektu obszarowego. Poszczególne efekty sformułowano stosując właściwe nazewnictwo i definicje w sposób powszechnie zrozumiały. Efekty kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia wyraźnie zróżnicowano - wynikają z nich wyższe kwalifikacje, które nabywa słuchacz studiów magisterskich. Sposób sformułowania efektów kształcenia pozwala na ich weryfikację.

W trakcie spotkania zespołu PKA ze studentami zostało potwierdzone, iż efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób przejrzysty i zrozumiały dla studentów.

- 3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

System oceny efektów kształcenia obejmuje trzy kategorie efektów: tj. wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych określonych dla poszczególnych przedmiotów. Weryfikacja efektów kształcenia następuje w toku sesji egzaminacyjnych, odbywania praktyk studenckich oraz egzaminu dyplomowego. Ocena efektów na każdym z realizowanych przedmiotów tworzy syntezę oceny efektów kierunkowych. System weryfikacji efektów kształcenia określony jest w Regulaminie studiów. Zgodnie z § 33 regulaminu studiów okresem zaliczeniowym na kierunku studiów "ochrona środowiska" okresem zaliczeniowym na studiach stacjonarnych jest semestr studiów, a na studiach niestacjonarnych rok studiów. Podstawą zaliczenia semestru (roku) jest zaliczenie przedmiotów przewidzianych w semestralnym (rocznym) planie studiów albo uzyskanie 30 (60) punktów za zaliczenie przedmiotów zgodnie z programem studiów lub innych uznanych przez dziekana. Semestr zalicza dziekan. Zaliczenie semestru uprawnia studenta do wpisania na semestr wyższy. Egzamin jest sprawdzianem stopnia osiągnięcia przez studenta efektów kształcenia, które określa program przedmiotu. Egzamin może być przeprowadzany w formie pisemnej, ustnej lub w obu tych formach. Warunkiem przystąpienia studenta do egzaminu jest zaliczenie wszystkich elementów dydaktycznych przedmiotu określonych w planie i programie studiów oraz uiszczenie za usługi edukacyjne odpowiednich opłat, jeśli są wymagane. Egzaminy przeprowadzane są w sesji egzaminacyjnej. Do każdego egzaminu i zaliczenia student jest zobowiązany przedłożyć indeks i kartę okresowych osiągnięć, jeśli są wymagane. Zaliczający i egzaminator wpisują do nich ocenę i datę oraz potwierdzają je własnoręcznym podpisem.

System oceny na kierunku „ochrona środowiska” oparty jest na standardowej skali ocen określonej § 31 Regulaminu Studiów w Uniwersytecie Wrocławskim (Uchwała Nr 30/2012 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego w sprawie Regulaminu studiów w Uniwersytecie Wrocławskim), która obejmuje oceny: bardzo dobry (5,0), dobry plus (4,5), dobry (4,0), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3,0) oraz niedostateczny (2,0). Ocena niedostateczna jest równoznaczna z brakiem osiągnięcia przez studenta zakładanych efektów kształcenia.

W opinii obecnych na spotkaniu z zespołem PKA studentów, skala ocen jest właściwa a jej dostępność nie budzi zastrzeżeń. Studenci mają powszechny dostęp do informacji na temat systemu ocen poprzez stronę internetową Uniwersytetu, gdzie regulamin studiów jest ogólnodostępny.

Weryfikacja wiedzy oraz umiejętności odbywa się na wizytowanym kierunku poprzez testy, kolokwia, sprawozdania z wykonanych ćwiczeń, karty pracy na laboratoriach, udział i aktywność w trakcie zajęć, egzaminy w formie pisemnej i ustnej, a także sprawozdanie z przebiegu praktyk oraz egzamin dyplomowy. Zaliczenia przedmiotu dokonuje prowadzący zajęcia. Określa on także zasady zaliczenia przedmiotu. W kartach przedmiotu podane są formy zaliczenia przedmiotu wraz ze wskazaniem efektów kształcenia, które są za pomocą tych form weryfikowane. Formy zaliczenia precyzują weryfikację efektów kształcenia z zakresu wiedzy umiejętności i kompetencji. W przypadkach niektórych przedmiotów można jednak zauważyć dosyć mechaniczne przypisywanie efektów kształcenia do formy zaliczenia zajęć. Na przykład w przedmiocie „Biologia zwierząt” egzamin pisemny jest metodą weryfikacji przedmiotowego efektu „Docenia rolę komunikowania się w pracy i w zespole”. Zdarzają się również przypadki, że nie wszystkie przedmiotowe efekty kształcenia zostały uwzględnione w podanych metodach weryfikacji (np. efekt P_K02 w tym samym przedmiocie). **Niezbędne są zatem korekty kart przedmiotów mające na celu eliminację tego typu niedociągnięć.** Ogólnie można jednak stwierdzić, że wymagania w zakresie efektów kształcenia są odpowiednio wystandaryzowane, system oceniania studentów jest przejrzysty i zapewnia obiektywizm ocen.

Praktyka zawodowa stanowi nieodłączną część programu studiów podlega obowiązkowemu zaliczeniu, na równi z innymi zajęciami objętymi planem i programem studiów. Główne cele praktyki zawodowej to: zapoznanie się z organizacją i przebiegiem pracy w określonej instytucji, doskonalenie umiejętności organizacji pracy własnej, pracy zespołowej, efektywnego zarządzania czasem, odpowiedzialności za powierzone zadania, zdobywanie nowych doświadczeń podczas realizacji określonych projektów, wykorzystanie w praktyce wiedzy nabytej w trakcie studiów oraz zdobycie praktycznych umiejętności w pracy związanej z działalnością określonych instytucji, konfrontacja wiedzy teoretycznej z wymogami instytucji funkcjonujących na rynku pracy, poznanie własnych możliwości na rynku pracy, nawiązanie kontaktów zawodowych, umożliwiających wykorzystanie ich w momencie poszukiwania pracy. Nadzór nad organizacją i przebiegiem praktyk zawodowych sprawuje Opiekun Praktyk Zawodowych z ramienia Uczelni. Praktyki zawodowe mogą odbywać się na terenie całego kraju lub za granicą. Dopuszcza się różne formy realizacji praktyk zawodowych. Praktyki zawodowe mogą odbywać się w jednostkach gospodarczych, urzędach i instytucjach publicznych, jednostkach naukowo-badawczych i laboratoriach, które realizują działalność zgodną z profilem studiów (np. wydziały Ochrony Środowiska urzędów gmin, powiatów, sejmików samorządowych, instytuty naukowe, parki krajobrazowe, parki narodowe, itp.). Realizacja praktyki zawodowej może odbywać się również w formie obozu naukowego, udziału w pracach koła naukowego lub uczestnictwa

w terenowych badaniach naukowych. Realizacja głównych celów praktyki zawodowej powinna zostać osiągnięta poprzez udział studenta w pracach podejmujących zagadnienia wyszczególnione w programie praktyk. Student samodzielnie organizuje przebieg praktyki, tj. uzgadnia indywidualny zakres obowiązków i zadań w określonej Instytucji (Zakładzie), po czym konsultuje ten wybór z Opiekunem Praktyk. Podstawą realizacji praktyki jest umowa Uczelni z Instytucją (Zakładem), w której praktyka będzie realizowana. Umowę o praktykę zawiera w imieniu Uczelni Dziekan Wydziału Nauk Biologicznych. Skierowanie na praktykę zawodową oraz umowę o współpracy wystawiają pracownicy Dziekanatu. Aby uzyskać powyższe dokumenty, student w ustalonym terminie (najpóźniej do 30 kwietnia bieżącego roku) powinien dostarczyć Opiekunowi Praktyk Zawodowych wypełnioną i podpisaną deklarację przyjęcia na praktykę oraz deklarację poświadczającą posiadanie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na czas trwania praktyki zawodowej. Okazanie dokumentów poświadczających posiadanie przez studenta ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na czas trwania praktyki zawodowej jest warunkiem uzyskania zgody Dziekana na odbycie praktyki. Sprawdzeniem dokumentów poświadczających ubezpieczenie zajmuje się Opiekun Praktyk Zawodowych. Praktyki zawodowe realizowane są w trybie ciągłym. Okresem odbywania praktyk zawodowych są miesiące letnie (od lipca do września) po drugim roku studiów. Czas trwania praktyk wynosi 4 tygodnie (co stanowi 20 dni roboczych). Student jest zobowiązany do zapoznania się i przestrzegania Regulaminu Praktyk Zawodowych oraz do odbycia praktyki zawodowej w wymiarze przewidzianym w Regulaminie Praktyk. Student przed rozpoczęciem praktyki zawodowej (najpóźniej do 30 kwietnia) powinien dostarczyć Opiekunowi Praktyk wypełniony i podpisany dokument deklaracji przyjęcia na praktykę oraz deklarację poświadczającą posiadanie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na czas trwania praktyki zawodowej. Student ma obowiązek odbycia szkolenia BHP w miejscu praktyki przed rozpoczęciem praktyki. Student jest zobowiązany do aktywnego uczestnictwa w realizacji zadań objętych programem praktyki i wykonywania poleceń przełożonych w miejscu odbywania praktyki. Student ma obowiązek prowadzenia Karty Praktyk Zawodowych (wg zatwierdzonego wzoru), która stanowi podstawę do zaliczenia praktyki. Karta praktyk pozwala na weryfikację efektów kształcenia zdefiniowanych dla praktyk odpowiednio z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji. Potwierdzenie wykonywanych czynności w ramach realizacji programu praktyki stanowi Karta Praktyk Zawodowych oraz ocena wystawiona przez Opiekuna Praktyk w jednostce przyjmującej. Po zakończeniu praktyki student ma obowiązek dostarczyć Opiekunowi Praktyk Zawodowych MSOŚ pełną dokumentację (wypełnioną i zatwierdzoną Kartę Praktyk Zawodowych), potwierdzającą realizację celów i zadań praktyki dwa tygodnie po ukończeniu praktyki, ale nie później niż do 15 września. Warunkiem zaliczenia praktyki zawodowej jest odbycie praktyki w pełnym wymiarze – tj. 4 tygodni oraz dostarczenie do Opiekuna Praktyk z ramienia Uczelni Karty Praktyki Zawodowej z potwierdzonym terminem rozpoczęcia praktyki, wykonywanymi czynnościami w zestawieniach jednodniowych oraz oceną wystawioną przez Opiekuna jednostki przyjmującej (dokumentacja). Opiekun Praktyk z ramienia Uczelni zalicza praktykę zawodową, wpisując zaliczenie do indeksu oraz podpisując zaświadczenie o odbyciu praktyki (Karta Praktyki Zawodowej) na podstawie złożonej dokumentacji.

Pracę dyplomową student przygotowuje pod kierunkiem profesora lub doktora habilitowanego. Dziekan po zasięgnięciu opinii właściwej jednostki dydaktycznej może upoważnić do prowadzenia pracy dyplomowej osobę ze stopniem naukowym doktora,

a także specjalistę spoza Uczelni. W pracy dyplomowej student powinien wykazać się umiejętnością stosowania metod właściwych dla swojego zakresu kształcenia, znajomością źródeł i literatury przedmiotu w zakresie opracowywanego tematu, umiejętnością właściwego skomponowania pracy, logicznej argumentacji i prawidłowego wyciągnięcia wniosków oraz ścisłego formułowania sądów. Praca dyplomowa może być wykonywana za zgodą dziekana poza Uniwersytetem Wrocławskim (w innej uczelni polskiej lub zagranicznej, w ośrodku naukowym polskim lub zagranicznym, a także w innym ośrodku prowadzącym badania o charakterze naukowym). Oceny pracy dyplomowej dokonuje promotor pracy oraz recenzent. W przypadku istotnej rozbieżności w ocenie pracy o ostatecznej ocenie decyduje dziekan, który może zasięgnąć opinii drugiego recenzenta. Pracę magisterską musi oceniać przynajmniej jeden doktor habilitowany lub profesor. Warunkiem przystąpienia do egzaminu dyplomowego jest: zaliczenie wszystkich przedmiotów obowiązkowych i praktyk zawodowych objętych programem studiów danego kierunku oraz uzyskanie odpowiedniej liczby punktów ECTS (uznanych przez dziekana), uzyskanie oceny co najmniej dostatecznej za pracę dyplomową, jeżeli wymaga jej program studiów. Egzamin dyplomowy może mieć formę pisemną, ustną lub obie te formy i powinien odbyć się w terminie ustalonym przez dziekana. Egzamin odbywa się przed powołaną przez dziekana komisją w składzie co najmniej trzyosobowym. Jeżeli program nauczania przewiduje pracę dyplomową, w skład komisji wchodzi promotor i recenzent (recenzenci). Komisji przewodniczy powołany przez dziekana nauczyciel akademicki mający stopień naukowy doktora habilitowanego. Warunkiem uzyskania dyplomu jest otrzymanie oceny co najmniej dostatecznej z pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego. Podstawą obliczenia wyników studiów są: średnia arytmetyczna ocen uzyskanych w czasie studiów, ocena pracy dyplomowej, ocena egzaminu dyplomowego. Przy wyliczaniu ostatecznego wyniku studiów uwzględnia się końcową ocenę z egzaminu dyplomowego. Otrzymanie dyplomu jest potwierdzeniem ukończenia studiów na określonym kierunku studiów.

Podczas wizytacji zespół oceniający PKA zapoznał się z pracami etapowymi i dyplomowymi.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Przegląd losowo wybranych prac etapowych pozwala stwierdzić, że przyjęty system weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia jest realizowany w sposób prawidłowy. Oceniane prace etapowe miały charakter samodzielnych opracowań, a prace egzaminacyjne lub zaliczeniowe oraz kolokwia charakter testów, pytań problemowych czy zadań do samodzielnego rozwiązania. Tematy oraz stopień trudności prac etapowych odpowiadają wymaganiom stawianym studiom wyższym. Prace pozwalają na weryfikację efektów kształcenia i są z reguły rzetelnie oceniane. Spośród analizowanych prac wyjątek stanowi przedmiot „Geochemia środowiska”, w przypadku którego zadano jedynie 3 pytania z których 2 i 3 były bardzo szczegółowe, oba dotyczące jednej z 14 treści programowych, natomiast pytanie 1 niejednoznaczne: „Co opisuje współczynnik α i wartość Δ : zdefiniuj podstawowe różnice.” - symbole α i Δ mogą mieć w naukach przyrodniczych bardzo różne znaczenia. Efektem takiego podejścia był bardzo niewielki odsetek ocen pozytywnych. Również na spotkaniu zespołu PKA ze studentami, studenci zdecydowanie negatywnie ocenili ten przedmiot.

Przeglądowi poddano również prace dyplomowe. Prace te prowadzone są na odpowiednim poziomie, pozwalającym na weryfikację efektów kształcenia. W egzaminie dyplomowym zawsze uczestniczył samodzielny pracownik nauki. Oceny pracy wystawiane

zarówno przez recenzenta jak i promotora pracy generalnie należy uznać za obiektywne, jedynie w niektórych przypadkach nieco zawyżone. Pewnym mankamentem recenzji przedstawianych w formie ustandaryzowanych formularzy, są pojawiające się oceny lakoniczne bądź przedstawiające raczej opis pracy niż ocenę merytoryczną. Chociaż do realizacji prac studenci wykorzystują literaturę zagraniczną należy dążyć do jej szerszego wykorzystania, gdyż obecnie wiele prac naukowych dotyczących ochrony środowiska również w Polsce, publikowanych jest w języku angielskim. W trakcie egzaminu zadawano 3-4 pytania. Pytania te pozwalają na weryfikację wiedzy na poziomie egzaminu dyplomowego, jednakże często są zbyt ukierunkowane na zagadnienia związane z tematyką pracy.

Poddane oglądowi karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu pozwoliły na stwierdzenie, że są one prowadzone poprawnie. W wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego. W większości przedłożonych do wglądu teczek brakowało potwierdzenia odbioru przez studenta kopii decyzji o przyjęciu na studia, co warunkuje zapis § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów. Analiza dyplomów i suplementów oraz protokołów egzaminu dyplomowego wykazała, że sporządza się je poprawnie.

Studenci wskazali, iż stopień opanowania treści programowych przedstawionych na zajęciach dydaktycznych jest kontrolowany przez zaliczenia i egzaminy, których zakres tematyczny odpowiada zagadnieniom i wymaganiom przedstawianym na poszczególnych przedmiotach. Istotne jest, iż studenci mają możliwości poprawy prac zaliczeniowych. Ważne jest, że zaliczenia i egzaminy sprawdzają nie tylko wiedzę teoretyczną, lecz również przygotowanie praktyczne. Według opinii środowiska studenckiego system oceny efektów uczenia się nie zawsze jest obiektywny. Zdarzają się sytuacje, w odczuciu studentów, niesprawiedliwego oceniania prac zaliczeniowych.

Zgodnie z raportem samoceny, najczęstszymi przyczynami odsiewu na kierunku „ochrona środowiska” jest brak zaliczenia przedmiotu skutkujący skreśleniem z listy studentów lub rezygnacja z powodów osobistych. Wraz z postępującym w ostatnich latach niżem demograficznym obserwowana jest tendencja spadkowa liczby studentów rekrutujących się na oceniany kierunek, z mniej więcej 70/60 do ok. 50/60. Studia na pierwszym semestrze podejmuje ok. 40-50 osób. W zależności od rocznika studia I i II stopnia kończą ok. 70-80% rozpoczynających naukę.

Podsumowując należy stwierdzić, że system oceny i weryfikacji efektów kształcenia nie odbiega zasadniczo od systemów przyjętych na innych uczelniach. Zawarte tam rozwiązania nie budzą zastrzeżeń. System jest przejrzysty, obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne), przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji oraz umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach.

- 4) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Na Uniwersytecie Wrocławskim oraz na MSOŚ UWr nie zostały wdrożone procedury pozwalające na systematyczne monitorowanie losów absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy. Niektóre Jednostki UWr podejmują działania mające na celu badania losu absolwentów. W Internecie można na przykład znaleźć dokument

(https://0267c02b31dcd43e29c1780ac84e1284d10f8920.googleusercontent.com/host/OB4fwzlc_moreVVueFJlaFUzd0k/index.html) „Losy absolwentów biologii Uniwersytetu Wrocławskiego” zawierający szczegółowe wyniki ankiety, w której wzięło udział 105 osób, które ukończyły studia na Wydziale Nauk Biologicznych UWr w latach 2005 - 2012. Nie udało się jednak odnaleźć odpowiednich dokumentów dla kierunku „ochrona środowiska”. Na stronie internetowej Uczelnianej Komisji Jakości Kształcenia można natomiast znaleźć wyniki analizy ankiety osób kończących studia na UWr w 2012 r. Wyniki tej analizy wskazują, że absolwenci nisko oceniają studia na MSOŚ. Wśród ocenianych jednostek MSOŚ uzyskało najniższe oceny (najniższy procent odpowiedzi twierdzących) w przypadku wielu pytań o mocne strony studiów, takich jak: pozytywna ocena oferty programowej; ocena możliwości podnoszenia kwalifikacji; pytanie czy studia są godne rekomendacji; czy absolwenci ponownie wybrali by te studia lub czy studia przygotowały do wejścia na rynek pracy. Jednocześnie MSOŚ wielokrotnie osiągnęło najwyższe wskaźniki przy pytaniach o negatywne strony studiów, takie jak: brak pracy po studiach, niskie stypendia naukowe, słaby poziom nauczania, brak jakichkolwiek plusów studiowanego kierunku. Niestety, opinie wyrażone przez studentów na spotkaniu zespołem PKA był w wielu punktach zbieżne z tymi ocenami. Wskazują one, że rezultaty wspomnianej ankiety nie zostały w pełni wykorzystane w celu doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Efekty kształcenia dla kierunku „ochrona środowiska” są spójne i spełniają wymogi określone w KRK. Przedstawione matryce pokrycia efektów kształcenia pozwalają stwierdzić, że realizacja efektów przedmiotowych w trakcie toku studiów pozwala na realizację wszystkich kierunkowych efektów kształcenia. W przypadku niektórych przedmiotów konieczne jest jednak uszczegółowienie przedmiotowych efektów kształcenia.

2) Efekty kształcenia ocenianego kierunku „ochrona środowiska” zostały sformułowane sposób zrozumiały i stanowią spójną całość. Kierunkowe efekty kształcenia sformułowane zostały z użyciem „języka KRK”. Mogą one być weryfikowane w trakcie studiów przy pomocy klasycznych metod. Studenci wskazują na konieczność większej popularyzacji wskazanych zagadnień.

3) System weryfikacji efektów kształcenia jest przejrzysty, podobny stosowanych do na innych uczelniach wyższych. Metody weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia zostały podane w sylabusach. Pozytywnie należy ocenić, że system oceny efektów uczenia się w opinii studentów jest przejrzysty i powszechnie dostępny. Zastrzeżenia budzi jednak fakt, iż w ocenie studentów wskazane postępowania nie zawsze są obiektywne. Drobnej korekty wymagają pojawiające się w sylabusach braki metod weryfikacji niektórych efektów przedmiotowych.

4) Jednostka nie prowadzi systematycznego monitoringu losu absolwentów. W niewielkim stopniu wykorzystuje też wyniki badań ogólnouniwersyteckich tego typu w doskonaleniu procesu kształcenia.

3. Program studiów umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwi studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta,

Zgodnie z § 23 Statutu Uniwersytetu Wrocławskiego do kompetencji rady wydziału należy m. in. uchwalanie, po zasięgnięciu opinii właściwego organu samorządu studenckiego, zgodnie z wytycznymi ustalonymi przez Senat, planów studiów i programów kształcenia. Realizując zapisy powyższego paragrafu Statutu Uczelni Uchwałą Nr 22/2014 Rada Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska z dnia 27 czerwca 2014 r. przyjęła aktualnie obowiązujący program kształcenia na kierunku "ochrona środowiska".

Na kierunku „ochrona środowiska” Uniwersytetu Wrocławskiego prowadzone są stacjonarne studia pierwszego i drugiego stopnia na których studiuje 205 studentów, z czego 140 na studiach licencjackich i 65 na studiach magisterskich. Programy studiów zostały opracowane w taki sposób, aby umożliwić studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia odnoszących się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w tym do umiejętności stosowania wiedzy w praktyce oraz zauważenia potrzeby kształcenia się przez całe życie – realizowane są moduły wymienione w macierzy kompetencji.

Absolwent studiów I stopnia kierunku „ochrona środowiska” powinien posiadać wiedzę, umiejętności i kompetencje wystarczające do kontynuacji studiów na II stopniu (również na kierunkach pokrewnych) lub do podjęcia pracy. Zgodnie z programem studiów powinien on posiadać ogólną wiedzę z zakresu nauk matematycznych, biologicznych, chemicznych i przyrodniczych oraz umiejętności wykorzystania jej w pracy zawodowej i życiu z zachowaniem zasad prawnych i etycznych; rozumieć i umieć analizować procesy dokonujące się w przyrodzie oraz wpływ człowieka na środowisko, w tym skalę zagrożeń i przekształceń antropogenicznych; znać podstawowe zagadnienia biologiczne, geograficzne i geologiczne istotne dla ochrony środowiska; znać podstawowe technologie stosowane w ochronie środowiska i przyjazne środowisku oraz posiadać umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce z użyciem odpowiednich metod laboratoryjnych i numerycznych; znać język obcy na poziomie biegłości B2 oraz umieć posługiwać się językiem specjalistycznym z zakresu problematyki środowiskowej. Analiza założonych efektów kształcenia, treści nauczanych przedmiotów i ich sekwencji pozwala stwierdzić, że przedstawiony program studiów pozwala na uzyskanie tak nakreślonej sylwetki absolwenta.

Podobnie programy studiów II stopnia, sformułowane niezależnie dla specjalności „ocena oddziaływania na środowisko” i „analityka środowiskowa” pozwalają na osiągnięcie zakładanej sylwetki absolwenta. Pomimo identycznych kierunkowych efektów kształcenia sylwetki absolwenta różnią się nieco dla obu specjalności, co znajduje uzasadnienie w szczegółowych, przedmiotowych efektach kształcenia. Oprócz przygotowania do studiów III stopnia i wykonywania prac naukowo-badawczych oraz wdrożeniowych absolwent kierunku „ochrona środowiska” w ramach specjalności „analityka środowiskowa”, przygotowany jest głównie do pracy w laboratoriach zajmujących się oceną i monitoringiem stanu środowiska i analizą jego elementów składowych. Natomiast specjalność „ocena oddziaływania na środowisko” kierunkuje absolwentów głównie na wykonywanie dokumentacji terenowych, dokonywanie ich analizy oraz sporządzanie ocen i prognoz oddziaływania na środowisko jak też przygotowywanie założeń metodycznych i przeprowadzanie monitoringu gatunków, siedlisk oraz elementów przyrody nieożywionej. Absolwenci studiów II stopnia obu specjalności przygotowani są do samodzielnej

lub zespołowej pracy, w działach ochrony środowiska różnych podmiotów gospodarczych i administracji różnego szczebla, a także jednostkach naukowo-badawczych oraz wdrożeniowych.

Studia na kierunku „ochrona środowiska” trwają 6 semestrów w przypadku studiów licencjackich i 4 semestry w przypadku studiów magisterskich. Studia I stopnia mają charakter jednolity, natomiast studia II stopnia obejmują dwie specjalności: „ocena oddziaływania na środowisko” oraz „analitka środowiskowa”. Na studiach I stopnia realizowanych jest 2192 kontaktowych godzin dydaktycznych. Wśród godzin kontaktowych 629 stanowią wykłady, 664 ćwiczenia (w tym 248 ćwiczenia terenowe), 207 zajęcia laboratoryjne, 95 seminaria i konwersatoria. W godziny te wliczono również 160 godzin praktyki zawodowej oraz 189 godzin których forma realizacji zależy od wybranego przedmiotu. Pozytywnie należy ocenić duży udział przedmiotów ścisłych na początkowych semestrach studiów I stopnia. Pozwalają one na osiągnięcie wiedzy i umiejętności z zakresu chemii oraz matematyki i fizyki, stanowiącej bazę nauk przyrodniczych. Mimo, wynikającego z założonego profilu absolwenta, dużego nacisku na kształcenie umiejętności niezbędnych w pracy laboratoryjnej, dysproporcja między zajęciami z chemii obejmującymi w sumie 155 godzin kontaktowych, a zajęciami z fizyki, na które przeznaczono jedynie 15 godzin wykładów, wydaje się nieco zbyt duża. Przecież wiele zagadnień ochrony środowiska i technik pomiarowych związanych jest z fizyką. Dlatego celowe byłoby rozważenie rozszerzenia zajęć z fizyki, a zwłaszcza wprowadzenie pracowni fizycznej, na której studenci mogliby nabyć umiejętności wykonywania pomiarów fizycznych i analizy danych.

Studenci obu poziomów studiów realizują również zajęcia z wychowania fizycznego oraz języka obcego nowożytnego. Na studiach magisterskich liczba godzin zależy od specjalności. Plany studiów przewidują 4 przedmioty, które realizowane są przez studentów obu specjalności (Identyfikacja i bilansowanie zanieczyszczeń, Statystyka w naukach przyrodniczych, Techniki badawcze w ochronie środowiska, Interpretacja i opracowanie danych środowiskowych). Pozostałe przedmioty reprezentują specjalistyczne treści kształcenia odpowiednie dla poszczególnych specjalności. Na specjalności „ocena oddziaływania na środowisko” program nauczania obejmuje w sumie 1024 godzin kontaktowych a odpowiednie liczby godzin dla poszczególnych form zajęć wynoszą: 205 wykłady, 375 ćwiczenia (w tym 75 ćwiczenia terenowe), 70 zajęcia laboratoryjne, 90 seminaria i konwersatoria oraz 209 godzin, których forma realizacji zależy od wybranego przedmiotu. Natomiast na specjalności „analitka środowiska” program nauczania obejmuje w sumie 1007 godzin kontaktowych a odpowiednie liczby godzin dla poszczególnych form zajęć wynoszą: 220 wykłady, 230 ćwiczenia (w tym 55 ćwiczenia terenowe), 200 zajęcia laboratoryjne, 60 seminaria i konwersatoria oraz 242 godziny, których forma realizacji zależy od wybranego przedmiotu. Godziny kontaktowe są w miarę równomiernie rozłożone w semestrach w ciągu toku studiów zarówno I jak i II stopnia. Znaczny procent zajęć stanowią ćwiczenia i laboratoria co sprzyja kształceniu umiejętności i kształtowaniu kompetencji. Zgodnie ze specyfiką specjalności widać wyraźne zróżnicowanie w udziale zajęć laboratoryjnych między specjalnościami, zgodne z założonym profilem absolwenta. Można zatem stwierdzić że czas trwania kształcenia, liczba godzin kontaktowych i ich rozkład pomiędzy semestrami nie budzą zastrzeżeń. Sylabusy przedmiotów specyfikują zarówno metody kształcenia jak i formy weryfikacji efektów kształcenia. Przegląd sylabusów pozwala wnioskować, że również w tym przypadku ich wybór można uznać za właściwy.

System punktów ECTS opracowany został na zasadzie, że jednemu punktowi ECTS odpowiada 25-30 godzin pracy studenta podejmowanej na terenie Uczelni i poza nią, w celu

osiągnięcia założonych dla danego przedmiotu efektów kształcenia. Szczegółowo został on opisany na stronach 11-12 raportu samooceny.

Zgodnie z odpowiednimi przepisami przypisano na studiach licencjackich student uzyskuje w 180 punktów ECTS a na studiach magisterskich 120 punktów ECTS. W poszczególnych semestrach studiów I stopnia uzyskuje 27-33 punktów ECTS. Wartości te są typowe dla wielu kierunków studiów prowadzonych na różnych uczelniach, chociaż nie do końca właściwe z punktu widzenia mobilności studentów. Art. 165, pkt. 3 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym przewiduje bowiem jako niezbędną do zaliczenia semestru liczbę 30 pkt. ECTS. Podobnie (28-32 pkt.) kształtują się liczby punktów w semestrach na studiach II stopnia specjalności oraz „analitka środowiskowa”, z tym że 28 pkt. dotyczy jedynie ostatniego semestru zajęć. Natomiast na specjalności „ocena oddziaływania na środowisko” student w każdym semestrze uzyskuje 30 pkt. ECTS.

W programach studiów uwzględniono wymaganą ustawowo liczbę punktów ECTS uzyskiwanych w trakcie realizacji przedmiotów do wyboru. Na studiach I stopnia w ramach przedmiotów podlegających wyborowi student może uzyskać 55 pkt. ECTS, a na studiach II stopnia 64 pkt. ECTS na specjalności „ocena oddziaływania na środowisko” oraz 65 pkt. ECTS na specjalności „analitka środowiskowa”, co stanowi odpowiednio 30,56 %, 53,33 % oraz 54,17 %. Należy jednak zaznaczyć, że jako przedmioty do wyboru zaliczono zajęcia z wychowania fizycznego, lektorat oraz seminarium dyplomowe i pracownię dyplomową. Na studiach I stopnia (6 semestr) jako przedmiot do wyboru uznane zostało „Przygotowanie pracy dyplomowej (pracownia i egzamin dyplomowy)”, któremu przypisano 8 pkt. ECTS i 0 (słownie zero) godzin! Nie do końca poprawne jest też rozwiązanie, w którym lektoraty mają po 60 godzin w semestrach 3, 4 i 5, przy czym w każdym z tych semestrów student nie uzyskuje punktów ECTS z tego przedmiotu (choć przewidzianą formą weryfikacji efektów kształcenia w każdym semestrze jest zaliczenie), a w semestrze 6 uzyskuje 12 pkt. w trakcie realizacji 0 (słownie zero) godzin zajęciowych. Podobne zastrzeżenia można odnieść do programu studiów II stopnia. Na każdej specjalności przedmiotom szeroko rozumianym jako pracownia magisterska, przygotowanie i obrona pracy, uznanym za zajęcia fakultatywne przypisano w sumie 36 pkt. ECTS, przy czym nie przypisano żadnej liczby godzin zajęciowych. Zachodzi pytanie, czy za zajęcia do wyboru mogą być uznane zajęcia, które niewątpliwie wymagają pracy własnej studenta, ale realizowane są w czasie 0 (zero) godzin. Wykluczenie tych zajęć z puli zajęć do wyboru powoduje, że warunek 30% pkt. ECTS realizowanych w ramach godzin do wyboru nie będzie spełniony. Również rozmowy ze studentami w czasie spotkania z zespołem PKA potwierdzają, że możliwości wyboru przedmiotów fakultatywnych są w praktyce dosyć ograniczone.

W sylabusach każdego przedmiotu wyszczególniono liczbę godzin poświęconych na poszczególne formy aktywności studenta stanowiącą podstawę obliczenia punktów ECTS tego przedmiotu. Generalnie liczby te należy uznać za rzetelnie oszacowane, chociaż pewne wątpliwości budzi potraktowanie godzin przeznaczonych na konsultacje. W niektórych przedmiotach są one włączone do godzin pracy z nauczycielem w innych do pracy własnej studenta. Ponadto w niektórych przypadkach, gdzie uznane zostały za godziny pracy z nauczycielem, wydają się zdecydowanie przeszacowane. Na przykład w realizowanym na I semestrze studiów I stopnia przedmiocie „Matematyka w naukach przyrodniczych” uznano, że są to godziny pracy z nauczycielem w wymiarze średnio 15 godzin na studenta. Ponieważ z założenia konsultacje mają charakter indywidualny, przy grupie liczącej 38 osób (liczebność I rocznika), nauczyciel poświęciłby na te zajęcia $38 \times 15 = 570$ godzin. Czyli, przy

15. tygodniowym semestrze, 38 godzin w tygodniu, co daje ponad 7 godzin dziennie. Liczby te trudno uznać za realne.

Programy studiów zawierają informacje o liczbie punktów ECTS w ramach różnego rodzaju zajęć określonych przez punkty 5-10 w § 5.1 Rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. „W sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia”. Wątpliwości budzą jednak podane w programach łączne liczby punktów ECTS, które student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich. Dla studiów I stopnia są to w sumie 164 punkty ECTS, czyli przyjmując 25 pkt. ECTS na 1 godzinę, program powinien przewidywać $164 \times 25 = 4100$ godzin z bezpośrednim udziałem nauczyciela. Podobnie na studiach II stopnia 90 pkt. ECTS co daje 2250 godzin (dla obu specjalności). Liczby godzin wynikające z programu są znacznie niższe.

Uczelnia umożliwia indywidualizację procesu kształcenia studentom wizytowanego kierunku. Studenci mają możliwość studiowania według Indywidualnego Toku Studiów (ITS). Ze wskazanych możliwości mogą korzystać studenci I i II stopnia kształcenia, którzy osiągnęli średnią ocen nie niższą niż 4,5. Dodatkowo studenci niepełnosprawni mogą ubiegać się o dostosowanie procesu kształcenia do indywidualnych potrzeb i stopnia niepełnosprawności. Studenci pozytywnie ocenili oferowane możliwości studiowania według ITS. Zastrzeżenia budzi jednak fakt ograniczonej możliwości indywidualizacji procesu kształcenia z wykorzystaniem w tym celu katalogu przedmiotów obieralnych. Studenci wskazali podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA, że wskazana możliwość jest niewystarczająca z uwagi na konieczność dokonania wyboru jednakowych zajęć dydaktycznych przez wszystkich studentów danego roku. Według opinii studentów podobnym problemem jest ograniczona oferta wyboru specjalności, z uwagi na uruchomienie tylko tych, które zostały wybrane przez większość studentów. Środowisko studenckie wyraziło zainteresowanie posiadaniem realnych możliwości indywidualizacji procesu kształcenia w tym zakresie, jako powód wskazując chęć poszerzania wiedzy o tematykę dostosowaną do indywidualnych potrzeb. Zaleca się umożliwienie studentom pełnej indywidualizacji procesu kształcenia, w tym podjęcia działań zmierzających do uruchomienia prawidłowo funkcjonującego katalogu przedmiotów obieralnych, skierowanego do studentów wizytowanego kierunku.

Przyjęte w ramach programów kształcenia plany studiów I i II stopnia przewidują konsekwentną sekwencję zajęć odzwierciedlającą koncepcję stopniowego zwiększania zakresu zajęć specjalistycznych (laboratoryjnych, terenowych itd.), kierunkowych oraz fakultatywnych w toku realizacji programu studiów. Przyjęte w tej kwestii rozwiązania nie budzą zastrzeżeń.

Studenci kierunku ochrona środowiska realizują obowiązkowe praktyki studenckie w wymiarze 4 tygodni po ukończeniu drugiego roku studiów. Praktyki odbywają się w trybie ciągłym w miesiącach od lipca do sierpnia i muszą być zakończone 2 tygodnie przed końcem IV semestru, co określa Regulamin studenckich praktyk zawodowych. Ważne jest, że środowisko studenckie ma możliwość odbycia praktyki w wybranych przez siebie przedsiębiorstwach lub instytucjach wskazanych przez Uczelnię. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci negatywnie ocenili brak możliwości modyfikacji terminu praktyk, pomimo iż Regulamin studenckich praktyk zawodowych, w punkcie 4, podpunkt 4.5 dopuszcza taką ewentualność.

Zaliczenie praktyki odbywa się na podstawie Karty Praktyki Zawodowej, w której znajduje się termin rozpoczęcia praktyk, opis przebiegu praktyk oraz ocena wystawiona przez opiekuna praktyk z ramienia wskazanej instytucji. Końcowe zaliczenie praktyk studenckich

dokonuje opiekun praktyk wyznaczony z ramienia Uczelni, wpisując zaliczenie do indeksu oraz podpisując Kartę Praktyki Zawodowej. Studenci pozytywnie ocenili funkcjonowanie wskazanego systemu.

Organizacja kształcenia na ocenianym kierunku jest prawidłowa. Udział poszczególnych form zajęć, jak treści programowe przypisane poszczególnym przedmiotom pozwalają na uzyskanie efektów kształcenia zapisanych w programie kształcenia. Realizowane poprzez efekty przedmiotowe kierunkowe efekty kształcenia znajdują uzasadnienie w kierunkowych treściach programowych. Odpowiednia dla specyfiki nauczania na kierunku „ochrona środowiska” jest także organizacja kształcenia i stosowane metody dydaktyczne. Sprzyjają one realizacji treści programowych, uwzględniając specyfikę i charakter kierunku. Charakter ten został uwzględniony w opracowanych dla kierunku efektach kształcenia i w efektach przedmiotowych. W ramach metod dydaktycznych wprowadzono nowoczesne narzędzia multimedialne wykorzystywane zarówno podczas wykładów, jak i ćwiczeń oraz zaawansowane techniki laboratoryjne.

Również według opinii środowiska studenckiego, prezentowanych podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA, dobór form zajęć dydaktycznych oraz metod kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się na poszczególnych przedmiotach. Problemem jest jednak nieterminowe udostępniania środowisku studenckiemu planu zajęć (ok. 3 dni przed rozpoczęciem roku akademickiego), co studenci ocenili negatywnie.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Przedstawione w Raporcie samooceny i zweryfikowane w trakcie wizytacji programy kształcenia pozwalają stwierdzić, że zakładane efekty kształcenia znajdują uzasadnienie w kierunkowych treściach programowych. W procesie dydaktycznym stosowane są różne, właściwie dobrane metody dydaktyczne. Metody te są adekwatne do celów i treści nauczania sprecyzowanych w sylabusach. Treści nauczania służą realizacji przedmiotowych, a w rezultacie i kierunkowych, efektów kształcenia. Organizacja kształcenia i stosowane metody dydaktyczne są odpowiednie do realizacji treści programowych. Efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne oraz praktyki studenckie tworzą spójną całość.

Na studiach licencjackich sekwencja przedmiotów realizowanych na poszczególnych semestrach odpowiada stopniowemu uszczegółowieniu i pogłębianiu wiedzy. Prowadzi ona do stopniowego zdobywania przez studentów wiedzy, kompetencji i umiejętności zgodnie z przedstawioną koncepcją kształcenia. Na studiach magisterskich dominują przedmioty specjalistyczne, które uzupełniają wiedzę zdobytą na studiach licencjackich, stanowiąc niejako ich kontynuację.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Realizowane na studiach I i II stopnia programy kształcenia spełniają wymogi KRK i umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Prawidłowo funkcjonuje system weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia. System punktów ECTS jest generalnie poprawny, lecz w celu w pełni pozytywnej oceny wymaga uporządkowania i usunięcia

wewnętrznych sprzeczności. Formalnie program zapewnia wymagane 30% punktów ECTS uzyskiwanych na zajęciach do wyboru, jednak jak zaznaczali studenci, realne możliwości wyboru są znacznie ograniczone.

2) Przedstawione w Raporcie Samooceny i zweryfikowane w trakcie wizytacji programy kształcenia pozwalają stwierdzić, że efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu,

Na Międzywydziałowym Studium Ochrony Środowiska (MSOŚ) zajęcia prowadzone są przez 80 nauczycieli akademickich, w tym 11 profesorów tytularnych, 16 doktorów habilitowanych i 53 doktorów. Udział pracowników samodzielnych wynosi 33,75 %.

Zespół dydaktyczny prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku reprezentuje kilka obszarów wiedzy: nauk o ziemi (geografia, geologia), rolniczych (ochrona i kształtowanie środowiska), technicznych (architektura i urbanistyka), matematycznych (matematyka), biologicznych (ekologia, biologia, biochemia), chemicznych (chemia), fizycznych (fizyka). Mając na uwadze interdyscyplinarny charakter kierunku „ochrona środowiska”, tak duże zróżnicowanie specjalistów z różnych obszarów wiedzy biorących udział w procesie dydaktycznym gwarantuje osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

- 2) dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów,

Analiza minimum kadrowego kierunku "ochrona środowiska" została przeprowadzona na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370).

Do minimum kadrowego zgłoszono 21 osób w tym 1 profesorów tytularnych, 7 doktorów habilitowanych i 13 doktorów. Dla wszystkich nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego Uniwersytet Wrocławski jest podstawowym miejscem pracy. Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku „ochrona środowiska” powinno stanowić, zgodnie z § 14 ust. 1 ww. rozporządzenia, co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Natomiast minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku „ochrona środowiska”, zgodnie z § 15 ust. 1 ww. rozporządzenia, powinno stanowić co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Do minimum kadrowego wliczani są nauczyciele akademicki zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów (§ 13 ust. 1 ww. rozporządzenia).

Jednemu nauczycielowi akademickiemu wskazanemu przez Uczelnię do minimum kadrowego kierunku „ochrona środowiska” na bieżący rok akademicki zaplanowano prowadzenie na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęć dydaktycznych w mniejszym wymiarze niż przewidują przepisy § 13 ust. 2 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub stopień zawodowy magistra).

Wszyscy nauczyciele akademicki wskazani do minimum kadrowego złożyli oświadczenia o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego wizytowanego kierunku studiów, jednakże jedna osoba złożyła oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, w terminie późniejszym niż określony w art. 112a Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

Ze względów formalnych dwie wymienione wyżej osoby nie mogą być zaliczone do minimum kadrowego.

Do minimum kadrowego zostały zgłoszone osoby posiadające dorobek naukowy obszarze nauk przyrodniczych, w jednej z dwóch dziedzin: dziedzina nauk biologicznych (dyscypliny: biologia i ekologia) oraz dziedzina nauk o Ziemi (dyscypliny: geografia i geologia). Na 21 nauczycieli akademickich zgłoszonych, do minimum kadrowego zaliczono 19 osób w tym 1 profesora tytularnego, 7 doktorów habilitowanych i 11 doktorów. Do minimum kadrowego studiów I stopnia zaliczono 9 nauczycieli akademickich, w tym 4 pracowników samodzielnych, natomiast do minimum kadrowego studiów II stopnia zaliczono 15 pracowników, w tym 8 samodzielnych. 5 pracowników zaliczono jednocześnie do minimum kadrowego studiów I i II stopnia. W minimum kadrowym I stopnia dziedzinę nauk biologicznych reprezentuje 7 pracowników, natomiast dziedzinę nauk o Ziemi reprezentuje 2 pracowników. W minimum kadrowym II stopnia dziedzinę nauk biologicznych reprezentuje 8 pracowników, również dziedzinę nauk o Ziemi reprezentuje 7 pracowników.

W tezkach osobowych znajdują się dokumenty potwierdzające posiadanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Umowy o pracę nauczycieli akademickich, zgłoszonych przez Uczelnię do minimum kadrowego, obowiązują od co najmniej czterech lat i zostały podpisane na czas nieokreślony, co pozwala uznać skład minimum kadrowego za stabilny.

Nauczyciele akademicki wskazani przez Uczelnię do minimum kadrowego kierunku „ochrona środowiska” mają duże doświadczenie praktyczne w realizacji działań o charakterze eksperckim dla instytucji publicznych i organizacji pozarządowych zajmujących się szeroko rozumianą ochroną środowiska. Realizują naukowe programy badawcze z tego zakresu we współpracy z np. parkami narodowymi, Lasami Państwowymi, czy fundacjami o charakterze "ekologicznym". Angażują się także w wiele inicjatyw edukacyjnych i popularyzatorskich, tak lokalnych jak i ogólnopolskich. Doświadczenia te skutkują podwyższeniem ich kompetencji w zakresie praktycznym, co nie pozostaje bez wpływu na realizację treści niezbędnych w procesie dydaktycznym.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku (205) spełnia wymagania § 17 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370). **Wynosi 1 : 10,8 przy obowiązującym na wizytowanym kierunku nie mniejszym niż 1 : 60.**

- 3) jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Polityka kadrowa obu wydziałów Uniwersytetu Wrocławskiego tj. Wydziału Nauk Biologicznych oraz Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska realizowana jest zgodnie z założeniami Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz w oparciu o statut Uniwersytetu Wrocławskiego. Dla obu wydziałów wspólne jest zapewnienie warunków do realizacji badań naukowych na wysokim poziomie oraz zapewnienie wysokiej jakości procesu dydaktycznego.

Nauczyciele akademicy zatrudniani są w miarę potrzeb wynikających z realizacji założeń dydaktycznych (programy kształcenia, liczby studentów na danym kierunku studiów) oraz badań naukowych. Nad prawidłowym doбором kadry naukowo-dydaktycznej czuwa powołana na obu Wydziałach Komisja konkursowa ds. zatrudniania nauczycieli akademickich. Wnioski o zatrudnienie pracowników naukowo-dydaktycznych opiniuje Rada danego Wydziału. Polityka zatrudniania nowych pracowników jest prowadzona przy uwzględnieniu potrzeb Instytutów w zakresie zapewnienia ciągłości badań, rozwijania istniejących i nowych specjalności oraz właściwej obsługi procesu dydaktycznego. Zatrudnienie na stanowiskach naukowo-dydaktycznych odbywa się w drodze konkursu, także w drodze konkursowej odbywa się przedłużenie zatrudnienia, którego warunkiem jest spełnienie wymagań określonych przy pierwszym zatrudnieniu.

Instrumentami prowadzenia polityki kadrowej są oceny okresowe pracowników (co dwa lata), zasady przydzielania obowiązków służbowych, premiowanie finansowe pracowników (dla pracowników Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska), przydzielanie urlopów naukowych oraz zatrudnianie nowych pracowników. Ponadto ocena zajęć dokonywana przez studentów. Oceny prowadzących zajęcia dokonują studenci na podstawie ankiet studenckich wypełnianych anonimowo co semestr. Wyniki ankiet uwzględniane są podczas oceny okresowej. Na wydziale Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska rozwój kadry naukowo-dydaktycznej wspierany jest także przez sposób dystrybucji środków na prowadzenie badań naukowych. Młodzi pracownicy nauki (do 35 roku życia) korzystają z wydzielonej puli środków, natomiast dotacja statutowa jest rozdzielana na poszczególne zespoły badawcze (Zakłady), proporcjonalnie do efektywności publikacyjnej tych zespołów w latach poprzednich.

Dziekani obu Wydziałów, których pracownicy składają się na kadre Międzywydziałowego Studium Ochrony Środowiska (MSOŚ) aktywnie wspierają pracowników w zdobywaniu przez nich różnorodnych stypendiów, staży naukowych w kraju i zagranicą oraz zawiązywanie współpracy z krajowymi i zagranicznymi jednostkami naukowo-badawczymi.

Spotkanie zespołu oceniającego z nauczycielami akademickimi

Z Zespołem oceniającym spotkała się grupa około 30 nauczycieli realizujących zajęcia na kierunku „ochrona środowiska” dnia 18.11.2014. Prezentowane przez nauczycieli akademickich wypowiedzi potwierdzały, że:

- na obu Wydziałach, których pracownicy prowadzą zajęcia dydaktyczne na MSOŚ funkcjonuje system oceny jakości kształcenia, uzyskane wyniki mobilizują do poprawy w zakresie treści i form kształcenia;

- studenci odbywają wiele zajęć terenowych. Kadra dba nie tylko o treści kształcenia ale także o możliwe najlepsze a jednocześnie najtańsze miejsca zakwaterowania. Preferowane są pobyty w stacjach terenowych należących do Uniwersytetu Wrocławskiego.

- zdecydowanie silną stroną kadry MSOŚ jest oprócz wiedzy teoretycznej także duże doświadczenie praktyczne, oraz współpraca z pozauczelnianymi jednostkami ochrony środowiska

- baza laboratoryjna będąca do dyspozycji studentów I i II stopnia „MSOŚ” jest wystarczająca zarówno dla działalności dydaktycznej jak i przeprowadzania własnych badań przez studentów np. dla potrzeb prac magisterskich. Jednocześnie nie wszystkie posiadają dogodny dostęp dla studentów niepełnosprawnych.

- studia na tym Wydziale oprócz dostarczania wiedzy specjalistycznej mają duże znaczenie dla kształtowania postaw społecznych młodzieży;

- słabą stroną MSOŚ jest przynależność kierunku studiów do dwu dziekanatów co powoduje, że studenci (szczególnie I stopnia) czują się zagubieni w sprawach organizacyjnych;

- kadra wyraża zadowolenie z pracy obecnego Dyrektora Międzywydziałowego Studium Ochrony Środowiska.

W porównaniu do ostatniej oceny, przeprowadzonej w roku 2009, stan liczebny kadry kierunku MSOŚ zmniejszył się z 142 osób do 81, natomiast kadra akademicka przypisana do minimum kadrowego zwiększyła się z 12 do 21 osób. Jednocześnie jak potwierdzili pracownicy wykładający na kierunku Ochrona Środowiska, w ostatnich latach nastąpiła znaczna poprawa w organizacji i tzw. logistyce kierunku, planów zajęć oraz ogólnej jakości studiowania. Pracownicy obu Wydziałów UWr stanowią kompetentny zespół zapewniający prawidłową realizację procesu dydaktycznego na kierunku „ochrona środowiska”.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ : w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura i zakres kwalifikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na MSOŚ umożliwiają w pełni osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

2) Kadra dydaktyczna składa się z pracowników dwu Wydziałów Wydziału Nauk Biologicznych oraz Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska spełnia minimum kadrowe dla kierunku Ochrona środowiska zarówno dla studiów I jak i II stopnia. Dorobek naukowy nauczycieli akademickich zaliczanych do tej grupy jest pod względem merytorycznym spójny z zakresem prowadzonych przez nich przedmiotów.

3) Oceniana jednostka prowadzi politykę kadrową mającą na celu wzmocnienie własnej kadry naukowo-dydaktycznej. Wydziały umożliwiają podnoszenie kwalifikacji oraz rozwój naukowy i dydaktyczny nauczycieli akademickich.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Budynki, w których odbywają się zajęcia ze studentami wizytowanego kierunku studiów, mieszczące się m. in. przy ul. Przybyszewskiego, ul. Kosiby, ul. Uniwersyteckiej, ul. Sienkiewicza, ul. Cybulskiego, ul. Kanonia, ul. Kuźniczej, pl. Maksa Borna, pl. Uniwersyteckim, są własnością Uniwersytetu Wrocławskiego.

Międzywydziałowe Studium Ochrony Środowiska jako jednostka koordynująca dydaktykę na kierunku Ochrona Środowiska nie posiada własnych i przypisanych stricte do kierunku sal wykładowych, pracowni, laboratoriów, zasobów bibliotecznych etc. Słuchacze studiujący na w/w kierunku korzystają z bazy dydaktycznej i wyposażenia dostępnego dla studentów dwóch wydziałów tworzących jednostkę MSOŚ tj. Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska oraz Wydziału Nauk Biologicznych.

Pomimo trudnych warunków lokalowych, na które składa się rozproszenie budynków po mieście, oraz konieczność dopasowania do funkcji dydaktycznych często wieloletnich budynków wizytowane sale wykładowe i ćwiczeniowe spełniają standardy należne dydaktyce akademickiej, które umożliwiają realizację procesów kształcenia. Sale wykładowe wyposażone są w odpowiedni sprzęt audiowizualny, natomiast sale ćwiczeniowe w sprzęt optyczny: mikroskopy i lupy binokularowe. Również pracownie komputerowe wyposażone są w sprzęt i odpowiednie oprogramowanie, obejmujące zarówno klasyczne programy biurowe, jak też specjalistyczne oprogramowanie do obliczeń statystycznych, systemu informacji przestrzennej (GIS-u), modelowania matematycznego, pomiarów i analiz morfometrycznych, modelowania procesów hydrogeologicznych,

Infrastruktura dydaktyczna została szczegółowo omówiona na stronach 27-34 Raportu samooceny. Przeprowadzona wizytacja pozwoliła potwierdzić, że Jednostka posiada bazę dydaktyczną umożliwiającą pełną realizację procesu kształcenia. Niestety dostęp do części z sal nie jest dostosowany do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Korzystanie z sal dydaktycznych usytuowanych w wielu budynkach uczelni rozsianych po całym mieście zmusza studentów i pracowników do częstego przemieszczania się pomiędzy budynkami, co nie pozostaje bez wpływu na ilość tzw. „okienek”. Zespół wizytujący dostrzega zaangażowanie władz Uczelni, a w szczególności kierownictwa MSOŚ w poprawę warunków dydaktycznych i takie dopasowanie siatki godzin by była ona najbardziej korzystna dla studentów.

Oprócz zajęć w pomieszczeniach dydaktycznych Uczelni zajęcia dydaktyczne dla studentów MSOŚ prowadzone są także w kolekcjach tematycznych Ogrodu Botanicznego UW., Muzeum Przyrodniczym i stacjach terenowych w bardzo atrakcyjnych dla kierunku lokalizacjach. Są nimi stacja ekologiczna „Storczyk” położona blisko granicy Karkonoskiego Parku Narodowego (chroniącego unikalny w tej części Europy ekosystem górski) i stacja ornitologiczna w Rudzie Milickiej na obszarze rezerwatu przyrody i biosfery „Stawy Milickie”, będącego jedną z największych w kraju i Europie Środkowej ostoi przyrody związanej z terenami wodno-błotnymi. Obie stacje dają jedyną w swoim rodzaju możliwość zdobywania wiedzy, w tym prowadzenia badań naukowych i nabywania praktyki w zakresie

szeroko pojętej ochrony przyrody i obie są wykorzystywane przez studentów MSOŚ w trakcie zajęć oraz podczas prowadzenia badań własnych.

Studenci MSOŚ mają pełny dostęp do bibliotek: Biblioteki Wydziału Nauk Biologicznych, mającej cztery lokalizacje na terenie Wrocławia oraz Biblioteki Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego. W obu bibliotekach gromadzony jest księgozbiór specjalistyczny zgodny z profilem badań naukowych prowadzonych przez pracowników WNB oraz zgodny z procesem dydaktycznym studentów.

Regulamin studiów dopuszcza różne formy realizacji praktyk zawodowych. Mogą się odbywać w jednostkach gospodarczych, urzędach i instytucjach publicznych, jednostkach naukowo-badawczych i laboratoriach, które realizują działalność zgodną z profilem studiów (np. wydziały Ochrony Środowiska urzędów gmin, powiatów, sejmików samorządowych, instytuty naukowe, parki krajobrazowe, parki narodowe, itp.). Realizacja praktyki zawodowej może odbywać się również w formie obozu naukowego, udziału w pracach koła naukowego lub uczestnictwa w terenowych badaniach naukowych. Takie zasady doboru miejsc odbywania praktyk należy uznać za właściwe dla osiągnięcia założonych przedmiotowych efektów kształcenia.

Poprzedni raport z wizytacji komisji PKA w 2009 roku nie zawarł żadnych zaleceń czy działań naprawczych, w stosunku do pozostającej w dyspozycji infrastruktury dydaktycznej i naukowej. Jednakże jest ona cały czas rozbudowywana, a poszczególne budynki są remontowane i modernizowane, co nie pozostaje bez wpływu na możliwość osiągnięcia założonych efektów kształcenia i jego jakość. Przy rozbudowach i remontach poszczególnych pomieszczeń zwraca się uwagę na dostępność pomieszczeń dla studentów niepełnosprawnych.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ : w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.....

Baza dydaktyczna Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska oraz Wydziału Nauk Biologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego służąca realizacji procesu kształcenia na ocenianym MSOŚ jest odpowiednia do osiągnięcia założonych efektów kształcenia zarówno na studiach I, jak i II stopnia w zakresie przedmiotów podstawowych i kierunkowych oraz specjalnościowych.

Studenci mają dostęp do dobrze wyposażonych sal wykładowych i seminaryjnych, sal komputerowych wyposażonych w dostęp do Internetu i specjalistyczne oprogramowanie; oraz sal ćwiczeniowych i pracowni ćwiczeniowych ze specjalistycznym sprzętem. Dostęp do niektórych sal i pomieszczeń dydaktycznych nie jest dostosowany potrzeb studentów niepełnosprawnych. Oba wydziały dysponuje biblioteką oferującą księgozbiór tradycyjny i zasoby wirtualne.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

- 1) Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

W procesie dydaktycznym MSOŚ biorą udział pracownicy dwu wydziałów: Instytutu Biologii Środowiskowej Wydziału Nauk Biologicznych oraz Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego oraz Instytutu Nauk Geologicznych Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska Uniwersytetu Wrocławskiego.

Główne kierunki badań prowadzonych w Instytucie Biologii Środowiskowej Wydziału Nauk Biologicznych koncentrują się na biologii, ekologii, filogenezie i taksonomii roślin i zwierząt, fitosocjologii, biogeochemii, genetycznym zróżnicowaniu kręgowców niższych oraz na etologii i neurobiologii kręgowców. Szczególnie cenne dla ocenianego kierunku są rezultaty badań nad stopniem zagrożenia wybranych gatunków, oceną stanu różnorodności biologicznej siedlisk czy opracowywaniem planów ochrony ze szczególnym uwzględnieniem wymagań ekologicznych zagrożonych gatunków. Ponadto studenci mają możliwość uczestniczenia w prowadzeniu monitoringu lokalnych populacji chronionych gatunków, opracowywaniu i konsultowaniu zaleceń dla działań ochroniarskich i zabiegów konserwatorskich; opracowywaniu planów restytucji i reintrodukcji zagrożonych gatunków oraz renaturalizacji ich siedlisk.

Pracownicy Instytutu Biologii Środowiskowej prowadzący zajęcia na MSOŚ realizowali w roku 2014 8 grantów NCN (Preludium, Opus i inne) 3 granty międzynarodowe. Studenci MSOŚ w roku 2014 brali udział w 9 tematach i grantach badawczych obejmujących zagadnienia związane z ochroną przyrody i środowiska, bioindykacją czy badaniach populacyjnych.

Pracownicy Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego prowadzący zajęcia na MSOŚ realizują badania naukowe z zakresu geografii fizycznej, klimatologii, nauk społecznych, turystyki, ekologii, geoinformatyki. Wysoki poziom prowadzonych badań naukowych ma swoje odzwierciedlenie w liczbie publikacji z tzw. „listy filadelfijskiej”, których pracownicy tego instytutu opublikowali 93 w latach 2009 – 2013 oraz w liczbie publikacji monograficznych – 19 w latach 2009-2013.

Pracownicy Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego prowadzący zajęcia na MSOŚ realizowali w roku 2014 17 tematów badawczych finansowanych w ramach grantów NCN i grantów międzynarodowych.

Pracownicy Instytutu Nauk Geologicznych prowadzący zajęcia na MSOŚ realizują badania naukowe z zakresu petrografii, mineralogii, dynamiki procesów geologicznych, paleoekologii, hydrogeologii, ochrony środowiska gruntowo-wodnego, geochemii, ekologii oraz geologii surowców mineralnych. Wysoki poziom badań naukowych ma swoje odzwierciedlenie w liczbie publikacji z tzw. „listy filadelfijskiej”, których pracownicy tego instytutu opublikowali 105 w latach 2009 – 2013 oraz 24 w roku 2014.

Pracownicy Instytutu Nauk Geologicznych prowadzący zajęcia na MSOŚ realizowali w latach 2009-2014 5 tematów badawczych finansowanych w ramach grantów NCN i grantów międzynarodowych.

Udział studentów kierunku Ochrona Środowiska w omawianych badaniach naukowych realizowany jest głównie przez badania wykonywane w ramach prac magisterskich. W latach 2009 –2014 w Instytucie Geografii i Rozwoju Regionalnego zrealizowano 15 a w Instytucie Nauk Geologicznych 88 prac magisterskich, których tematyka i realizacja związana była bezpośrednio z badaniami naukowymi prowadzonymi przez pracowników Instytutów w ramach projektów badawczych różnego typu. Udział studentów kierunku Ochrona Środowiska w aktywności naukowej przejawia się również poprzez działalność kół naukowych. W ramach wsparcia naukowego studenci działają w Kole

Naukowym Studentów Ochrony Środowiska, SKN Systematyków Roślin, SKN Herpetologów oraz SKN Geologów. Studenci pozytywnie ocenili działalność SKN. Środowisko studenckie ma również możliwość uczestnictwa w pozostałych kołach naukowych Wydziału Nauk Biologicznych oraz Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska. Problemem jest jednak niewystarczający system informacyjny dotyczący działalności naukowej skierowany do studentów wizytowanego kierunku. W ostatnich 5 latach studenci kierunku ochrona środowiska byli współautorami 17 prac naukowych realizowanych w języku polskim i angielskim. Pozytywnie należy ocenić uczestnictwo studentów w konferencjach, kongresach, konkursach i warsztatach naukowych, których tematyka związana jest z wybranym kierunkiem kształcenia. Studenci pozytywnie oceniają możliwość uczestnictwa w aktywnościach naukowych, pomimo że w ich opinii dostęp do informacji związanych z działalnością naukową jest utrudniony, z uwagi na międzywydziałowy charakter wizytowanego kierunku.

Pracownicy mają także możliwość korzystania z wyjazdów i krótkoterminowych staży zagranicznych w ramach programów i porozumień ogólnouniwersyteckich.

Współpraca międzynarodowa pracowników obu wydziałów prowadzących zajęcia na MSOŚ jest realizowana głównie w ramach wyjazdów studyjnych, wykładów i seminariów w celu doskonalenia technik laboratoryjnych i zapoznania się z nowoczesnymi metodami badawczymi. Zgodnie z załączonym spisem w raporcie samooceny w ostatnich 5 latach 48 pracowników dydaktycznych MSOŚ uczestniczyło w 33 wizytach, stażach i wyjazdach bilateralnych na zagranicznych uniwersytetach i centrach badawczych. Pozwalają one nauczycielom akademickim prowadzącym zajęcia na MSOŚ utrzymywać stały kontakt z współczesnymi trendami badawczymi, wdrażać studentów do właściwej metodologii badań naukowych, oraz w odpowiedni sposób kształtować proces dydaktyczny.

Poprzedni raport z wizytacji komisji PKA w 2009 roku nie zawierał żadnych zaleceń czy działań naprawczych w stosunku do zakresu tematycznego prowadzonych badań naukowych w obu Wydziałach realizujących kierunek Ochrona Środowiska. Podobnie jak podczas poprzedniej wizytacji komisji tak i teraz prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku biorą udział w realizacji wielu tematów badawczych we współpracy z placówkami krajowymi i zagranicznymi, naukowych stażach zagranicznych, zdobywają środki na realizację projektów badawczych oraz rozwijają wymianę zagraniczną studentów w ramach programu ERASMUS.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ : w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.....

Z perspektywy procesu dydaktycznego, ogólnej koncepcji kierunku i założonego profilu absolwenta prowadzenie badań naukowych przez Jednostkę należy ocenić pozytywnie. Kadra nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na MSOŚ legitymuje się wartościowym dorobkiem badawczym włączając w to publikacje, granty badawcze oraz współpracę międzynarodową. Szeroki wachlarz tematów badawczych realizowanych przez pracowników obu Wydziałów znajduje odzwierciedlenie zarówno w szerokiej ofercie dydaktycznej jak i aktywizacji studentów kierunku MSOŚ poprzez angażowanie ich w projekty badawcze, koła naukowe oraz daje możliwość realizowania wielu, zróżnicowanych tematów prac magisterskich.

Włączanie studentów, magistrantów i doktorantów w badania naukowe prowadzone na obu Wydziałach w zdecydowany sposób wpływa na podniesienie ich samoświadomości konieczności ochrony przyrody i środowiska a także potrzeby ustawicznego kształcenia i podnoszenia własnych kompetencji.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów;

Uchwała Nr 83/2013 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie zasad i trybu rekrutacji na I rok studiów w Uniwersytecie Wrocławskim rozpoczynających się w roku akademickim 2014/2015 określa zasady rekrutacji dla kandydatów na studia w UWr, w tym dla kandydatów kierunku ochrona środowiska. Zasady rekrutacji są przejrzyste i dostępne na stronie internetowej Uczelni i Międzywydziałowego Studium Ochrony Środowiska. Kwalifikacja kandydatów na studia odbywa się drogą elektroniczną na zasadzie konkursu. Warunkiem dopuszczenia do postępowania kwalifikacyjnego jest rejestracja w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów oraz złożenie w terminie kompletu dokumentów przez osoby zakwalifikowane. Kryteria postępowania rekrutacyjnego dla kierunku ochrona środowiska obejmują oceny z dwóch przedmiotów kierunkowych (do wyboru: biologia, chemia, geografia, fizyka i matematyka) oraz ocenę z języka obcego nowożytnego na poziomie rozszerzonym lub podstawowym. W zależności od wybranego poziomu przedmiotów wyniki egzaminu maturalnego zostają odpowiednio przeliczone – dla poziomu rozszerzonego wynik jest mnożony przez 1,0 dla przedmiotów kierunkowych oraz 0,4 dla języka obcego, natomiast dla poziomu podstawowego odpowiednio przez 0,5 i 0,2.

Również w przypadku studiów II stopnia wymagania wstępne oraz zasady rekrutacji na studia regulują odpowiednie uchwały Senatu (Załącznik F Raportu Samooceny). Osoba ubiegająca się o przyjęcie na studia II stopnia musi posiadać kwalifikacje pierwszego stopnia potwierdzone dyplomem ukończenia studiów I stopnia z kierunków studiów z obszarów: nauk przyrodniczych, nauk technicznych, nauk ścisłych oraz nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, a także kompetencje niezbędne do podjęcia kształcenia na studiach drugiego stopnia tego kierunku studiów. Podstawą sporządzenia listy rankingowej dla absolwentów kierunków studiów z wymienionych obszarów wiedzy jest ocena na dyplomie studiów I stopnia. Absolwenci kierunków studiów z innych obszarów wiedzy przystępują do rozmowy kwalifikacyjnej z zagadnień opublikowanych na stronie internetowej MSOS. Rozmowa kwalifikacyjna oceniana jest w skali od 2 do 5. Do pozytywnego zaliczenia rozmowy wymagane jest uzyskanie oceny dostatecznej. Wszyscy kandydaci umieszczani są na liście rankingowej. O przyjęciu decyduje pozycja na liście rankingowej wynikająca z oceny na dyplomie lub rozmowy kwalifikacyjnej. Decyzję o liczbie przyjętych na dany kierunek podejmują Wydziałowe Komisje Rekrutacyjne. Kierunek studiów jest uruchamiany niezależnie od liczby zakwalifikowanych kandydatów. Kandydat na studia rejestruje się drogą elektroniczną w systemie IRKA i tam przechodzi pełny proces rekrutacji. Rekrutacja krok po kroku, przedstawiona jest w vademecum kandydata dostępnym w zakładce „Rekrutacja” na głównej stronie internetowej Uniwersytetu Wrocławskiego.

Studenci pozytywnie ocenili zasady rekrutacji. Według ich opinii Uczelnia stosuje zasadę równych szans wobec kandydatów w postępowaniu kwalifikacyjnym oraz warunkują odpowiednią selekcję kandydatów.

- 2) system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen;

Zasady oceniania studentów w UWr są przejrzyste dla środowiska studenckiego i znane od początku trwania zajęć dydaktycznych. Na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu studenci są informowani na temat zakresu materiału omawianego na zajęciach, charakterystyki przedmiotu oraz sposobu zaliczenia zajęć dydaktycznych. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wskazali, że mają odpowiedni dostęp do prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych. Są również poinformowani o możliwości ich poprawy. Według opinii studentów system jest przejrzysty, lecz formułowane oceny dotyczące weryfikacji procesu uczenia się nie zawsze są w ich odczuciu obiektywne. Przykładem jest przedmiot Geochemia, z którego zagadnienia przedstawione na początku zajęć dydaktycznych są odmienne z wymaganiami prezentowanymi podczas zaliczenia. Studenci wskazali, iż w pierwszym terminie żadna osoba nie uzyskała zaliczenia omawianych zajęć, a w kolejnych terminach pojedyncze osoby zaliczyły przedmiot. We wskazanych przypadkach duża grupa studentów jest zobligowana do odpłatnego powtarzania zajęć, którego koszty według opinii studentów są znaczenie zawyżone. Przedstawione sytuacje były opisywane przez studentów w ankietach studenckich oraz w piśmie kierowanym do Dyrektora MSOŚ, lecz działania te nie przyniosły żadnych zmian. Zaleca się podjęcie działań zmierzających do weryfikacji i wyeliminowania problemów zgłoszonych przez studentów w zakresie przypadków braku obiektywizmu w procesie oceniania.

- 3) struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów;

Uczelnia prowadzi wymiany międzynarodowe skierowane do środowiska studenckiego w ramach programu LLP Erasmus. Uczelnia nie podpisała odrębnych umów z zagranicznymi ośrodkami akademickimi dla studentów kierunku ochrona środowiska w ramach wskazanego programu. Umowy zostały zawarte dla kierunków Wydziału Nauk Biologicznych oraz Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska, z których studenci wizytowanego kierunku mogą korzystać. W ostatnich 3 latach w międzynarodowej wymianie z programu Erasmus uczestniczyło 7 studentów wizytowanego kierunku. Problemem jest jednak brak odpowiedniego dostępu do informacji. Na stronie Internetowej Uczelni, w zakładce uczelnie partnerskie, nie została wymieniona żadna zagraniczna Jednostka, oferująca możliwość kształcenia studentom wizytowanego kierunku. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wskazali, że aby móc uczestniczyć w wymianie, często sami są zobligowani do szukania kontaktów z zagranicznymi ośrodkami akademickimi. Dodatkowo dla studentów kierunku ochrona środowiska nie został przydzielony odrębny Koordynator, który udzieliłby wsparcia merytorycznego i informacyjnego. W chwili obecnej studenci wizytowanego kierunku mają możliwość korzystania z pomocy Koordynatora Wydziału Nauk Biologicznych.

Studenci wizytowanego kierunku mają możliwość udziału w seminarium prowadzonym w języku angielskim z przedmiotu „Problematyka nauk analitycznych” realizowanym na 2 roku studiów II stopnia, na specjalności Analityka Środowiskowa. W zajęciach brało udział 9 studentów. W opinii środowiska studenckiego, podobne zajęcia powinny być prowadzone również na studiach I stopnia.

Uczelnia oferuje swoim studentom możliwości uczestnictwa w wymianie krajowej poprzez podpisanie porozumienia mobilności studentów z programu MOST.

W ostatnich 3 latach uczestniczyło w omawianym programie dwóch studentów wizytowanego kierunku. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wskazali, iż małe zainteresowanie wymianą krajową wśród nich jest spowodowane brakiem odpowiedniej promocji i informacji dotyczącej programu MOST.

Studenci wizytowanego kierunku są zapoznani z Europejskim Systemem Transferu Punktów ECTS. Studenci pozytywnie ocenili popularyzację wskazanego systemu przez Uczelnię.

- 4) system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

System opieki naukowej skierowanej do studentów wizytowanego kierunku funkcjonuje poprawnie. Studenci aktywnie działają w Kole Naukowym Studentów Ochrony Środowiska, SKN Systematyków Roślin, SKN Herpetologów oraz SKN Geologów. Studenci pozytywnie ocenili działalność SKN. Środowisko studenckie ma również możliwość uczestnictwa w pozostałych kołach naukowych Wydziału Nauk Biologicznych oraz Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska, które umożliwiają rozwój ich zainteresowań związanych z wybranym kierunkiem kształcenia. Problemem jest jednak brak powszechnych rozwiązań dotyczących popularyzacji oraz promocji udziału studentów w aktywnościach naukowych. Należy zwrócić uwagę również na brak odpowiedniego systemu informacyjnego, skierowanego do studentów kierunku ochrona środowiska, dotyczącego działalności naukowej i funkcjonowania SKN na poszczególnych Wydziałach.

Studenci wskazali, iż posiadają swobodę w dobrze tematyki prac dyplomowych. Dodatkowo mają odpowiedni dostęp do promotorów, których godziny konsultacji są dostosowane do ich potrzeb. Uczelnia zapewnia swoim studentom dostęp do literatury i czasopism naukowych dzięki funkcjonowaniu Biblioteki Uniwersyteckiej. Studenci negatywnie ocenili dostępność i jakość podręczników niezbędnych w procesie kształcenia. Według ich opinii liczba egzemplarzy poszczególnych książek niezbędnych w uzyskiwaniu zakładanych efektów uczenia się jest niewystarczająca. Dodatkowo studenci nie mają możliwości wypożyczania książek z Biblioteki Wydziału Chemii, pomimo iż we wskazanej jednostce odbywają się zajęcia dla wizytowanego kierunku.

Pomoc naukowa kierowana do studentów funkcjonuje w oparciu o system, który funkcjonuje poprawnie z punktu widzenia oceny studenckiej.

Generalnie, z wyjątkiem wspomnianych wcześniej szczególnych przypadków, studenci są informowani na temat zakresu materiału omawianego na zajęciach, charakterystyki przedmiotu, obowiązującej literatury oraz sposobu zaliczenia podczas pierwszych zajęć z danego przedmiotu. Pozytywnie należy ocenić sposobność konsultacji studentów z wykładowcami. Według opinii studentów informacje dotyczące dyżurów poszczególnych wykładowców są powszechnie dostępne. Kontakt z wykładowcami jest

również zapewniony z wykorzystaniem poczty elektronicznej, co studenci oceniają pozytywnie. Należy zwrócić uwagę na odpowiedni dostęp środowiska studenckiego do dokumentów związanych z procesem kształcenia. Znajdują się one na stronie Internetowej MSOŚ oraz Uczelni. Środowisko studenckie negatywnie oceniło system informacyjny dotyczący sylabusów i efektów kształcenia. Wskazane dokumenty znajdują się na stronie Internetowej MSOŚ, lecz studenci nie zostali poinformowani na temat treści w nich zawartych oraz sposobu ich udostępniania.

Środowisko studenckie pozytywnie oceniło wielkość grup seminaryjnych i ćwiczeniowych. Według ich opinii ilość asystentów przypadającą na daną grupę studencką wizytowanego kierunku jest odpowiednia i umożliwia osiąganie zakładanych efektów uczenia się.

Międzywydziałowe Studium Ochrony Środowiska nie posiada wdrożonego systemu dotyczącego skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Rozstrzyganie spraw spornych i konfliktowych odbywa się w oparciu o nieformalne działania pomiędzy studentami, opiekunami roku, a Dyrektorem MSOŚ. Studenci podczas rozmowy z Zespołem Oceniającym PKA negatywnie wypowiadali się na temat skuteczności zaproponowanych rozwiązań. Według ich opinii są one w dużej mierze nieefektywne (przykładem jest konflikt z prowadzącym zajęcia z przedmiotu Geochemia).

Studenci negatywnie wypowiadali się na temat funkcjonowania Dziekanatu MSOŚ. Według ich opinii problemem są niewystarczające kompetencje pracowników administracyjnych (studenci nie uzyskują kompletnych informacji dotyczących procesu kształcenia i spraw studenckich) oraz niedostosowane godziny funkcjonowania Dziekanatu do potrzeb środowiska studenckiego i obowiązkowych zajęć dydaktycznych (Dziekanat MSOŚ czynny jest 3 godziny dziennie, cztery dni w tygodniu). Na zebraniu z zespołem PKA studenci wskazywali również na wynikające z tego faktu problemy w dostępie do programów stypendialnych, wymiany międzyuczelnianej, międzynarodowej itp.

Studenci wizytowanego kierunku mają możliwość skorzystania z bezpłatnych porad prawnych (w Uniwersyteckiej Poradni Prawnej) oraz pomocy psychologicznej (w Pracowni Konsultacji i Poradnictwa Psychologicznego Instytutu Psychologii). Studenci pozytywnie oceniają wskazane możliwości wsparcia.

Uczelnia w myśl art. 173. ust 2 Ustawy zapewnia pomoc materialną dla studentów niepełnosprawnych. Wysokość świadczenia jest uzależniona od posiadanego stopnia niepełnosprawności. Pozytywnie należy ocenić, iż w Uczelni funkcjonuje Specjalista ds. osób niepełnosprawnych, który udziela wsparcia i pomocy wszystkim studentom z niepełnosprawnościami. Należy zwrócić uwagę, iż UWr zapewnia odpowiednie wsparcie dydaktyczne i naukowe studentom niepełnosprawnym.

W Uczelni funkcjonuje wypożyczalnia sprzętu specjalistycznego i elektronicznego. Studenci mogą korzystać m.in. z drukarek, lup, powiększalników elektronicznych, mówiących kalkulatorów, notatników brajlowskich, klawiatur ZOOMTEX oraz urządzeń GPS. Pozytywnie należy ocenić możliwość korzystania z pomocy tłumacza migowego, czy asystenta, którzy wspomagają studentów w uzyskiwaniu zakładanych efektów uczenia się.

Jednostka posiada przejrzysty system opieki materialnej i socjalnej skierowanej dla studentów. Środowisko studenckie ma możliwość ubiegania się o wszystkie świadczenia wskazane w art. 173 ust. 1 Ustawy. Świadczenia są wypłacane terminowo, bez zbędnych opóźnień, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Organem rozpatrującym wnioski o przyznanie stypendium pomocy materialnej jest Dziekan WNoZiKS. Decyzje w sprawie składanych wniosków są wydawane w formie pisemnej i przysługuje od nich odwołanie zgodnie z art. 207 ust. 1 Ustawy.

Stypendium Rektora dla najlepszych studentów przyznawane jest na wniosek studenta z tytułu posiadania wysokiej średniej, osiągnięć naukowych, artystycznych lub wysokich wyników sportowych. Szczegółowe kryteria znajdują się w Regulaminie ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Wrocławskiego. Pozytywnie należy ocenić zastosowanie różnych kryteriów do otrzymania Stypendium Rektora w myśl art. 181 ust. 1 Ustawy, co pozwala na wyróżnienie najlepszej grupy studentów.

Spółeczność studencka wizytowanego kierunku wskazała, iż Uczelnia nie zapewnia dodatkowych mechanizmów motywujących studentów do osiągania zakładanych efektów uczenia się, co ocenia negatywnie.

Samorząd Studentów WNoZiKS prowadzi działalność w zakresie spraw studenckich, włączając w to organizację przedsięwzięć kulturalnych, takich jak: dzień Geografa, czy imprezy okolicznościowe. Uczelnia zapewnia odpowiednie środki materialne niezbędne do funkcjonowania Samorządu Studentów, zgodnie z art. 202 ust. 8 Ustawy. Studenci nie mają do dyspozycji stałego budżetu. Środki materialne są im przekazywane po uprzedniej prośbie pisemnej, kierowanej do Władz Wydziału.

Samorząd Studentów opiniuje Regulamin Studiów zgodnie z art. 161 ust.2 Ustawy.

Istotnym problemem jest fakt, iż studenci kierunku ochrona środowiska, jako jednostki międzywydziałowej nie posiadają wydziałowego samorządu, co przyczynia się do braku wymiany informacji pomiędzy studentami, a Samorządem Studentów i Władzami Uczelni, co przyczynia się do braku możliwości uczestnictwa studentów w ważnych aspektach funkcjonowania Uczelni związanych ze sprawami studenckimi.

Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA negatywnie ocenili obowiązkowe obozy terenowe, w których uczestnictwo jest niezbędne do uzyskania zaliczenia przedmiotu. Koszt jednego wyjazdu wynosi ok. 300-500zł, który studenci są zobowiązani pokryć. Według opinii studentów wskazane opłaty stanowią dla nich często duży problemem finansowy. Zastrzeżenia budzi również fakt braku alternatywnych zajęć, które mogłyby zastąpić obozy terenowe w przypadku choroby studenta lub innych sytuacji losowych. Studenci wskazali, iż zajęcia terenowe odbywają się często w ośrodkach UWr, za które także są zobligowani ponosić dodatkowe koszty.

Według opinii studentów mocnymi stronami procesu kształcenia są różnorodne, dobrze prowadzone zajęcia dydaktyczne oraz zajęcia praktyczne realizowane w instytucjach i przedsiębiorstwach zewnętrznych.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zasady i procedury rekrutacji są przejrzyste i zrozumiałe dla środowiska studenckiego. Istotne jest, iż uwzględniają one zasadę równych szans dla wszystkich kandydatów. Niezbędne informacje dostępne są na stronie Internetowej MSOŚ i Uczelni.

2) Generalnie zasady oceny osiągnięć dydaktycznych studentów są znane od początku trwania zajęć dydaktycznych i są egzekwowane przez nauczycieli akademickich. Zdarzają się jednak, wymagające wyeliminowania, sporadyczne przypadki łamania tych reguł.

W opinii studentów system oceny osiągnięć studentów jest przejrzysty, lecz nie zawsze obiektywny.

3) Uczelnia stwarza możliwości udziału studentów w wymianach międzynarodowych i krajowych. Problemem jest jednak brak kompleksowego systemu informacyjnego dotyczącego mobilności studentów dla wizytowanego kierunku.

4) Oferowane formy wsparcia systemu naukowego, dydaktycznego i socjalnego znacząco uwzględniają potrzeby studentów kierunku ochrona środowiska. Zastrzeżenia budzi jednak fakt braku kompleksowego systemu informacyjnego skierowanego do studentów wizytowanego kierunku w zakresie opieki naukowej i procesu kształcenia. Problemem jest również, w opinii studentów, niewystarczająca liczba podręczników niezbędnych w procesie kształcenia oraz płatne, obowiązkowe zajęcia terenowe, objęte programem studiów. Pozytywnie należy ocenić dostosowanie poszczególnych form opieki do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Uczelnia wspiera i stwarza odpowiednie warunki do działalności Wydziałowych Samorządów Studentów.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów,

Uchwałą Nr 109/2011 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 30 listopada 2011 r. został utworzony Uczelniany System Zapewniania Jakości Kształcenia.

Celem działania Systemu jest w szczególności: stymulowanie ciągłego doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie Wrocławskim, podnoszenie poziomu wykształcenia absolwentów Uniwersytetu Wrocławskiego, dostosowywanie oferty dydaktycznej do aktualnych potrzeb pod kątem zwiększania zatrudnialności absolwentów, a przez to podnoszenie atrakcyjności i konkurencyjności Uniwersytetu Wrocławskiego na rynku edukacyjnym, podnoszenie rangi nauczania i budowanie etosu nauczyciela akademickiego. System obejmuje swoim działaniem nauczycieli akademickich, doktorantów, studentów na wszystkich poziomach i formach studiów, a także uczestników studiów podyplomowych. Działania Systemu mają charakter ciągły wymagający zaangażowania w realizację jego zadań całej społeczności akademickiej Uniwersytetu Wrocławskiego. Zakres działania Systemu obejmuje w szczególności: analizę zasad i organizacji rekrutacji na studia, analizę, ocenę i okresowy przegląd programów kształcenia, ocenę efektów kształcenia oraz metod ich weryfikacji, ocenę prawidłowości obsady zajęć dydaktycznych, przegląd warunków prowadzenia zajęć, bazy dydaktycznej - w tym funkcjonowania bibliotek, ocenę jakości obsługi procesu dydaktycznego, ocenę warunków socjalnych osób studiujących, w tym dostępność akademików i warunków uzyskiwania wsparcia finansowego, przegląd i uaktualnianie aktów prawnych regulujących kształcenie oraz sprawy socjalne na studiach wszystkich stopni, analizę i ocenę stosowania systemu punktów kredytowych ECTS oraz przenoszenia osiągnięć studentów, ocenę dostępności informacji o studiach, programach

kształcenia i realizacji planów studiów, ocenę systemu oceny i nagradzania nauczycieli akademickich, a także pracowników administracyjnych związanych z procesem dydaktycznym, badanie karier zawodowych absolwentów oraz opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do podejmowania pracy zawodowej, inne zadania związane z uczestnictwem w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego. Za szczególnie ważne dla zapewniania jakości kształcenia uznaje się badania prowadzone w formie ankiet w celu uzyskania opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych o prowadzonych zajęciach dydaktycznych, programach kształcenia i jakości obsługi administracyjnej, opinii pracowników o realizacji procesu dydaktycznego oraz opinii pracodawców o kompetencjach absolwentów. Wyniki badań ankietowych wykorzystywane będą między innymi do: oceny programów kształcenia, oceny nauczycieli akademickich, oceny prawidłowości obsady zajęć, oceny metod weryfikowania efektów kształcenia, oceny prawidłowości stosowania systemu punktów ECTS oraz przenoszenia osiągnięć. Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem Systemu na szczeblu Uniwersytetu sprawuje rektor lub prorektor zgodnie z podziałem kompetencji, a na szczeblu wydziału dziekan. Dla realizacji zadań Systemu na szczeblu Uniwersytetu rektor powołuje Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia określając jej zadania. Komisję tworzy Uczelniany Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Uczelniany Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Pracami Komisji kieruje Pełnomocnik Rektora ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. W skład Komisji wchodzi: Pełnomocnik Rektora ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, przewodniczący senackiej Komisji Nauczania, nauczyciele akademicy z poszczególnych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Wrocławskiego reprezentujący wszystkie obszary kształcenia, w ramach których prowadzone są studia, przedstawiciel studentów wskazany przez Samorząd Studentów Uniwersytetu Wrocławskiego, przedstawiciel doktorantów wskazany przez Samorząd Doktorantów Uniwersytetu Wrocławskiego, inne osoby wskazane przez rektora. Członków Komisji w ramach kadencji władz Uniwersytetu powołuje i odwołuje rektor. Dla realizacji zadań Systemu na szczeblu wydziału, powołuje się wydziałowe zespoły ds. jakości kształcenia oraz wydziałowe zespoły ds. oceny jakości kształcenia. W skład zespołu ds. jakości kształcenia wchodzi: prodziekan właściwy ds. kształcenia jako przewodniczący zespołu, nauczyciele akademicy reprezentujący poszczególne kierunki studiów, w tym co najmniej dwóch profesorów lub doktorów habilitowanych, inne osoby wskazane przez dziekana. W skład zespołu ds. oceny jakości kształcenia wchodzi: przewodniczący – nauczyciel akademicki posiadający tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego wchodzący w skład minimum kadrowego, co najmniej trzech nauczycieli akademickich wchodzących w skład minimum kadrowego z zachowaniem odpowiedniej reprezentacji dla poszczególnych kierunków studiów i specjalności, przedstawiciel studentów, przedstawiciel doktorantów, inne osoby wskazane przez dziekana. Członków zespołów w ramach kadencji władz Uniwersytetu powołuje i odwołuje dziekan po zasięgnięciu opinii rady wydziału.

Struktura zarządzania kierunkiem „ochrona środowiska” jest przejrzysta od strony formalnej. Dyrektor MSOŚ nadzoruje pracowników Dziekanatu MSOŚ, reprezentuje MSOŚ w strukturach Uniwersytetu w kontaktach zewnętrznych oraz kontaktach ze studentami ochrony środowiska; przewodniczy Radzie MSOŚ i Międzywydziałowemu Zespołowi ds. Jakości Kształcenia. Obsługą studentów kierunku zajmuje się dwuosobowy Dziekanat MSOŚ. Rada MSOŚ przygotowuje wnioski do rad Wydziałów Nauk Biologicznych oraz Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska. Rady Wydziałów Nauk Biologicznych i Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska podejmują uchwały dotyczące jakości kształcenia na wniosek

Rady MSOŚ. Dziekani i Prodzekani ds. dydaktycznych Wydziałów Nauk Biologicznych i Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska wykonują czynności określone w porozumieniu Dziekanów dotyczącym funkcjonowania MSOŚ.

Pomimo jasnego określenia struktury zarządzania kierunkiem jego zawieszenie pomiędzy dwoma Wydziałami powoduje, wspomniane już, pewne niedogodności. Większość decyzji Dyrektora MSOŚ musi być zatwierdzana przez Dziekanów obu Wydziałów. Podobnie uchwały dotyczące Studium muszą być zatwierdzane przez obie Rady Wydziałów. Konsekwencją tego faktu jest też słabe utożsamianie się studentów kierunku z Jednostką. Nie są oni formalnie studentami żadnego z Wydziałów co powoduje słabą integrację z Uczelnią. Przytaczane już wskazane przez studentów na zebraniu z zespołem PKA problemy w dostępie do programów stypendialnych, wymiany międzyuczelnianej, międzynarodowej itp. są również w pewnej części konsekwencją tego faktu. Również pracownicy Wydziałów nie podlegają formalnie Dyrektorowi MSOŚ, co ogranicza możliwości jego bezpośredniego wpływu na jakość kształcenia.

Międzywydziałowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia (MZJK) i Oceny Jakości Kształcenia (MZOJK) na kierunku „ochrona środowiska” powołane zostały Uchwałą Rady Wydziału Nauk Biologicznych z dnia 19 stycznia 2012 r. oraz Uchwałą Rady Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska z dnia 20 stycznia 2012 r. Obecny skład obydwu Zespołów wprowadzono Komunikatem Dziekanów Wydziałów Nauk Biologicznych i Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska z dnia 30 czerwca 2014 r.

W skład Międzywydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia Międzywydziałowego Studium Ochrony Środowiska wchodzi obecnie 16 osób, w tym 4 samodzielnych pracowników nauki. W latach 2012 - 2014 Zespół odbył 13 spotkań, z których protokoły przedstawiono do wglądu zespołowi wizytującemu PKA, oraz kilkanaście spotkań podzespołów i grup roboczych (głównie programowych, organizacyjnych itp.). Przedstawiona dokumentacja potwierdza realizowanie przez MZJK postawionych mu zadań:

1. Określanie celów i strategii zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w jednostce – podczas posiedzenia MZJK w dniach 27 lutego, 15 marca i 2 kwietnia 2012 r. została przedyskutowana i określona strategia zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia. Została ona sformalizowana przez zdefiniowanie sylwetki absolwenta kierunku oraz w postaci kierunkowych efektów kształcenia dla kierunku ochrona środowiska na studiach I i II stopnia. W trakcie kolejnych spotkań MZJK dyskutowane były szczegółowo działania zmierzające do realizacji strategii poprzez zmiany w programach studiów (reforma programowa).

2. Opracowywanie programów kształcenia oraz zmian w programach kształcenia zgodnie z obowiązującymi przepisami – podczas prac od listopada 2012 do czerwca 2013 MZJK przeprowadził reformę programową kierunku na studiach I i II stopnia. Reforma ta obejmowała powołanie dwóch nowych specjalności na studiach II stopnia oraz zasadniczą transformację programu studiów I stopnia, dostosowujące programy do wypracowanej strategii, potrzeb rynku pracy i wymagań KRK. Prace te obejmowały opracowanie kompletnych, nowych dokumentacji programów studiów (w tym opracowanie planów, kart przedmiotów, macierzy efektów kształcenia itd.).

3. Opracowanie metod podnoszenia jakości kadry dydaktycznej – kwestie opracowania metod podnoszenia jakości kadry dydaktycznej było obszernie dyskutowane podczas spotkań MZJK w marcu, kwietniu, maju i czerwcu 2013 r. W wyniku tych dyskusji MZJK opracował metodę parytetów, która realizowana jest podczas opracowywania i aktualizowania kart przedmiotów. Zapewnia to stały wzrost różnorodności proponowanych

treści poszczególnych zajęć ponieważ dydaktycy muszą planować konkurencyjne pod względem atrakcyjności i nowoczesności treści programowe.

4. Gromadzenie, analiza i wykorzystanie przy tworzeniu programów kształcenia opinii pracodawców – MZJK podczas swoich prac gromadził, analizował i wykorzystywał opinie interesariuszy zewnętrznych (potencjalnych pracodawców). Opinie te udokumentowane są protokołami z zebrań Zespołu ds. Jakości Kształcenia, w której uczestniczyli przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych lub były odczytywane przesłane przez nich opinie (protokół z dnia 8 listopada 2012 r., 3 stycznia 2013 r.) oraz opiniami instytucji zewnętrznych uczestniczących w opiniowaniu nowych programów kształcenia (załącznik A do raportu samooceny). Zespół uwzględniał i uwzględnia podczas swoich prac również nieformalne opinie pracodawców i pracowników współpracujących z instytucjami i firmami związanymi z branżą ochrony środowiska.

5. Gromadzenie i publikowanie informacji na temat kształcenia prowadzonego na wydziale – wszystkie informacje dotyczące kształcenia na MSOŚ są gromadzone w postaci protokołów ze spotkań Zespołu, przygotowywanych dokumentów i sprawozdań. Wybrane informacje i dokumenty istotne dla studentów są przekazywane do Dziekanatu MSOŚ.

6. Coroczne opracowywanie, na bazie oceny jakości kształcenia, wskazówek i zaleceń do działań projakościowych – wskazówki i zalecenia dotyczące jakości kształcenia w cyklu 2012/2013 były formułowane podczas zebrań Zespołu i dokumentowane w protokołach ze spotkań. Coroczne formalne opracowanie oceniające przebieg cyklu dydaktycznego 2013/2014 zakończonego 30 września 2014 (pierwszego roku wg zreformowanego programu) jest obecnie w przygotowaniu.

W trakcie wizytacji zespół PKA mógł również zapoznać się ze sprawozdaniem z działalności Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia w Międzywydziałowym Studium Ochrony Środowiska Uniwersytetu Wrocławskiego w ubiegłym roku akademickim. W skład zespołu weszło 8 osób, z czego dwie osoby to pracownicy samodzielni nauki, 4 doktorów, jeden przedstawiciel studentów i jeden doktorantów. Zespół odbył 4 posiedzenia, na których między innymi:

1. Dokonano oceny sprawozdania z przebiegu rekrutacji na studia I stopnia, które oceniono jako lakoniczne i nie wystarczające do sporządzenia raportu z przebiegu procesu rekrutacji. Zalecono poprawę realizacji dokumentów, które powinny być uzupełnione o część opisową.

2. Dokonano oceny funkcjonujących ankiet studenckich obowiązujących w roku 2012/2013, które oceniono pozytywnie. Zaproponowano też szereg możliwości ułatwiających skorzystanie z ankiet studentom

3. Zweryfikowano minimum kadrowe MSOŚ. Wynik weryfikacji był pozytywny, gdyż stwierdzono zgodność kwalifikacji kadry z rozporządzeniem MNiSW z dnia 5 października 2011 w sprawie warunków prowadzenia studiów.

4. Przystąpiono do oceny tematów prac magisterskich wskazanych do realizacji w roku akademickim 2012/2013 i dokonano ich weryfikacji. W toku ustaleń zwrócono uwagę na konieczność uwzględnienia elementu praktyki związanej z ochroną środowiska, gdyż w przypadku 5 analizowanych tematów uznano je za mające charakter zbyt teoretyczny.

5. Dokonano oceny recenzji i protokołów z egzaminu magisterskiego z roku akademickiego 2011/2012. Ustalono, że niektóre z protokołów były zbyt lakoniczne. Zalecono rozbudowanie części opisowej w recenzjach prac magisterskich oraz uporządkowanie informacji w poszczególnych punktach szablonu oceny.

6. Dokonano oceny dokumentacji programu kształcenia na kierunku „ochrona środowiska” studia II stopnia, na specjalnościach Analityka Środowiskowa oraz Ocena Oddziaływania na Środowisko. Programy zaopiniowano pozytywnie, zwracając jednocześnie uwagę na:

- niedostateczne sprecyzowanie efektów kształcenia w sylabusach niektórych przedmiotów;
- w indywidualnych przypadkach nieprawidłowe wyliczenie punktów ETCS;
- w indywidualnych przypadkach brak określenia które efekty kształcenia weryfikowane są jaką z metod;
- nadmierną liczbę pozycji literaturowych w wybranych sylabusach.

Zwrócono też uwagę na brak deklaracji interesariuszy zewnętrznych w przedstawionej dokumentacji kierunku.

7. Dokonano oceny dokumentacji programu kształcenia studiów I stopnia na kierunku „ochrona środowiska”, który zaopiniowano negatywnie, zwracając uwagę na szereg nieprawidłowości w sylabusach, nieścisłości w przypisaniu punktów ETCS, brak jasno zdefiniowanych efektów kształcenia, pojęć, form weryfikacji efektów kształcenia etc. (protokół z dnia 3.06.2013). Ponownej oceny programu w dniu 17.06.2013, po naniesieniu oczekiwanych poprawek. Zwrócono uwagę na kolejne drobne nieścisłości – w tym:

- brak niektórych sylabusów dla przedmiotów fakultatywnych;
- niezgodność między sylabusem a programem nauczania w przedmiocie „Porosty jako biowskaźniki”
- drobne niezgodności pomiędzy zapisami w sylabusach dotyczącymi metod weryfikacji efektów kształcenia jako sprawdzianu praktycznego,
- konieczność określenia długości praktyk zawodowych w godzinach.

Większość koniecznych zmian, wyrażonych stanowiskiem Zespołu w dniu 3 czerwca 2014 r. została jednak wprowadzona i uzupełniona, co pozwoliło na pozytywne zaopiniowanie programu.

8. Dokonano ponownej oceny dokumentacji programu kształcenia na kierunku „ochrona środowiska” studia II stopnia, na specjalnościach Analityka Środowiskowa oraz Ocena Oddziaływania na Środowisko. Programy zaopiniowano pozytywnie, w postaci dwóch niezależnych Opinii, osobnej dla każdej specjalności.

9. Dokonano analizy treści ankiet studenckich w sezonie 2012/2013.

Zarządzeniem Nr 81/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego wprowadził procedurę sprawdzania prac dyplomowych i rozpraw doktorskich w systemie PLAGIAT. Do każdej sprawdzonej pracy generowany jest raport podobieństwa. W przypadku przekroczenia współczynników podobieństwa, raport przekazywany jest Dziekanowi i promotorowi. Promotor dokonuje wstępnej oceny zaistniałego zdarzenia z uwzględnieniem znanych mu okoliczności. W przypadku wystąpienia podejrzenia przypisania sobie autorstwa istotnego fragmentu lub innych elementów cudzego utworu, promotor powiadamia o tym fakcie Dziekana, który zwraca się do Rektora z wnioskiem o przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego.

Doskonaleniu jakości kształcenia służy również proces ankietyzacji. Studenci dokonują oceny prowadzonych zajęć poprzez wypełnianą co semestr anonimową ankietę. Zebrane informacje udostępniane są w formie tabelarycznej kierownikom jednostek oraz ankietowanym. Cennych informacji dotyczących całokształtu studiów dostarcza również ankietę wypełniająca przez absolwentów. Wyniki tej ankiety publikowane są przez Uczelnianą Komisję Jakości Kształcenia na stronie internetowej Uniwersytetu.

Należy zatem stwierdzić, że na ocenianym został wprowadzony wewnętrzny system zapewniania jakości. Jest on częścią jednolitego systemu obowiązującego na Uczelni. Wprowadzenie takiego systemu jest realizacją zaleceń poprzedniej oceny PKA. Zgodnie z zaleceniami poprzedniej oceny wprowadzono również procedury hospitacji (protokoły hospitacji przedstawiono do wglądu zespołowi PKA) oraz przeprowadzono analizy wyników badania poziomu zadowolenia studentów. Wyniki procesu ankietyzacji są analizowane na posiedzeniach Międzywydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia. Zastrzeżenia budzi jednak fakt braku (na poziomie MSOŚ) kompleksowych opracowań wyników ankiet studenckich, na podstawie których tworzone byłyby zalecenia i propozycje działań naprawczych. Działania dotyczące zapewniania jakości kształcenia nie uwzględniają też informacji zwrotnej kierowanej do studentów wizytowanego kierunku. Ponadto, wskazane przy analizie poprzednich kryteriów uwagi krytyczne dotyczące programów studiów, efektów kształcenia, niska ocena kierunku studiów przez absolwentów i osoby aktualnie studiujące oraz brak zdecydowanych działań wynikających z analizy tych informacji, mających na celu poprawę sytuacji wskazują, iż w zakresie analizy efektów kształcenia oraz mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia system nie jest jeszcze w pełni skuteczny. Przedstawione uwagi krytyczne odnośnie programu studiów, głównie punktów ECTS, oraz wskazane (pkt. 7.2) sytuacje konfliktowe świadczą również o niepełnej skuteczności systemu w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia. Dlatego mimo zdecydowanie pozytywnej oceny podjętych przez Jednostkę działań na rzecz jakości kształcenia i formalnych rozwiązań mających na celu budowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości na ocenianym kierunku, należy stwierdzić iż w praktyce nie działa on jeszcze w pełni efektywnie.

- 2) w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

W działania projakościowe zaangażowani są studenci, nauczyciele akademicy, władze jednostek organizacyjnych i Uczelni oraz interesariusze zewnętrzni (m. in. władze kilku parków narodowych, oraz przedstawiciele instytucji działających w obszarze ochrony środowiska).

W pracach Rady MSOŚ brali udział nie tylko nauczyciele akademicy, studenci i doktoranci, ale również przedstawiciele instytucji zewnętrznych, tacy jak: Rektor Międzynarodowej Wyższej Szkoły Logistyki i Transportu we Wrocławiu, Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Prezes Stowarzyszenia i Redaktor Naczelny czasopisma Ekonatura, Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, WIOŚ Wrocław. Inną formą uwzględniana głosu interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w kształtowaniu oferty kształcenia jest analiza opinii uczestników praktyk zawodowych, zarówno studentów jak i przedstawicieli instytucji przyjmujących studentów.

Studenci wizytowanego kierunku uczestniczą w procesie zapewniania jakości kształcenia głównie poprzez proces ankietyzacji oraz aktywne uczestnictwo swoich przedstawicieli w pracach Międzywydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia.

Uchwała nr 53 Rady WNoZiKS z dnia 20 grudnia 2013 roku wprowadza ankiety studenckie i procedury oceny nauczyciela akademickiego. Kwestionariusz ankiety jest przejrzysty i zrozumiały dla środowiska studenckiego. Funkcjonuje on w formie elektronicznej i jest anonimowy, co wpływa na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa

studentów w kontekście formułowania opinii. Studenci pozytywnie ocenili zagadnienia zawarte w kwestionariuszu. Ważne jest, że wskazane postępowania dotyczą wszystkich nauczycieli akademickich, co potwierdza powszechny charakter przyjętych założeń.

W skład Międzywydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia nie wchodzi przedstawiciele studentów. Należy jednak zaznaczyć, że jest to zgodne z rozwiązaniami ogólnouczelnianymi. Dyrektor MSOŚ jako przyczynę zaistniałej sytuacji wskazał brak chętnych studentów do pracy w Zespole. Dodatkowo określił, iż studenci są zapraszani na posiedzenia Zespołu w przypadku omawiania spraw studenckich. Przedstawiciele studentów wchodzi w skład Międzywydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia i aktywnie biorą udział w jego pracach. Zaleca się uzupełnienie składu Międzywydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia o przedstawicieli studentów w celu umożliwienia studentom pełnego udziału w postępowaniach dotyczących doskonalenia jakości.

Zastrzeżenia budzi fakt, że Uczelnia nie spełnia wymagań Ustawy z art. 61 ust. 3 co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w Senacie Uczelni (skład Senatu na kadencję 2012-2016). Środowisko studenckie reprezentowane jest przez 6 studentów z 52 osób zasiadających w Senacie, co stanowi 11,53%. Zaleca się powołanie 5 nowych członków z ramienia studentów, w celu uzupełnienia ustawowego minimum.

Studenci kierunku ochrona środowiska, jako jednostki międzywydziałowej, mają możliwość uczestnictwa w posiedzeniach Rady Wydziału Nauk Biologicznych oraz Rady Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska. Wskazane Jednostki nie spełniają wymagań ustawy z art. 67 ust. 4 co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w Radach Wydziału (skład osobowy na kadencję 2012-2016). Środowisko studenckie jest reprezentowane przez 9 studentów z 58 osób, co stanowi 15,51% przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału Nauk Biologicznych oraz przez 4 studentów z 41 osób, co stanowi 9,75% przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska. Zaleca się powołanie nowych członków z ramienia studentów, w celu spełnienia ustawowego minimum.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Uniwersytet Wrocławski wprowadził wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, który obejmuje wszystkie jednostki Uczelni w tym MSOŚ. System ten zawiera kompleksowe rozwiązania formalne dające możliwości dokonywania ocen realizacji zakładanych efektów kształcenia i służące doskonaleniu procesu dydaktycznego poprzez

jego regularne monitorowanie i analizowanie oraz wskazywanie słabych stron. W praktyce skuteczność systemu nie została jednak jeszcze w pełni osiągnięta o czym świadczą przytoczone w analizach poszczególnych kryteriów uwagi krytyczne. Struktura zarządzania procesem nauczania jest przejrzysta, jednak ograniczone kompetencje Dyrektora Studium mogą w niektórych utrudniać sprawne zarządzanie wizytowanym kierunkiem.

2) Udział pracowników w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości jest właściwy, podobnie jak absolwentów i innych interesariuszy wewnętrznych, z wyjątkiem studentów. Studenci nie są w dostatecznym stopniu włączani do działań służących doskonaleniu jakości kształcenia. W szczególności działań naprawczych wymaga brak odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału Nauk Biologicznych oraz Radzie Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska. Zastrzeżenia budzi również fakt braku informacji zwrotnej, dotyczącej procesu ankietyzacji, kierowanej do środowiska studenckiego.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		+			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		+			
3	program studiów			+		
4	zasoby kadrowe		+			
5	infrastruktura dydaktyczna		+			
6	prowadzenie badań naukowych		+			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się			+		
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			+		

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia

określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Obie Jednostki prowadzące kierunek „ochrona środowiska” tj. Wydział Nauk Biologicznych oraz Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska mają poprawnie określone strategie rozwoju, zgodne z misją Uczelni. Wykwalifikowana kadra i infrastruktura dydaktyczna są gwarantem ich dalszego rozwoju. Oceniany kierunek ma charakter interdyscyplinarny i dobrze wpisuje się w problematykę badawczą oraz odpowiada kwalifikacjom kadry naukowo-dydaktycznej zaangażowanej w proces kształcenia. Jednostką koordynującą sprawy dydaktyczne jest Międzywydziałowe Studium Ochrony Środowiska. Formalne zawieszenie tej Jednostki pomiędzy oboma Wydziałami nie jest jednak korzystne zarówno ze względu na sprawne zarządzanie kierunkiem jak i wypracowanie wizji dalszego rozwoju.

Efekty kształcenia dla kierunku „ochrona środowiska” są spójne i spełniają wymogi określone w KRK. Przedstawione matryce pokrycia efektów kształcenia pozwalają stwierdzić, że poprzez realizację efektów przedmiotowych w trakcie toku studiów pozwoli na realizację wszystkich kierunkowych efektów kształcenia. Zostały one sformułowane sposób zrozumiały i stanowią spójną całość. Kierunkowe efekty kształcenia sformułowane zostały z użyciem „języka KRK”. Mogą one być weryfikowane w trakcie studiów przy pomocy klasycznych metod.

Poziom kształcenia na ocenianym kierunku należy ocenić jako odpowiedni, pozwalający na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Realizowany program studiów jest generalnie prawidłowo skonstruowany i spełnia wymogi programu opracowanego na podstawie KRK.

Zweryfikowana w trakcie wizytacji baza dydaktyczna, w tym wyposażenie laboratoriów, zaopatrzenie sal dydaktycznych i pracowni w sprzęt komputerowy oraz biblioteka uczelniana, umożliwią osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Niestety dostęp do części z sal nie jest dostosowany do potrzeb studentów niepełnosprawnych a korzystanie z pomieszczeń usytuowanych w wielu budynkach uczelni rozsianych po całym mieście zmusza studentów i pracowników do częstego przemieszczania się pomiędzy budynkami.

Wyniki przeprowadzonej wizytacji, a także analiza przedstawionych dokumentów pozwalają na sformułowanie zaleceń których realizacja przyczyni się do dalszego doskonalenia jakości kształcenia i lepszego przygotowania absolwentów do potrzeb i wymagań rynku pracy:

- Przedmiotowe efekty kształcenia powinny zostać w niektórych przypadkach uszczegółowione, tak aby ułatwić proces weryfikacji ich osiągnięcia. Większej uwagi wymaga również określenie form weryfikacji niektórych efektów przedmiotowych.
- Zdecydowanej korekty wymaga system punktów ECTS. Zmiany powinny prowadzić do uporządkowania struktury punktów w poszczególnych semestrach, likwidacji wewnętrznych sprzeczności i urealnienia powiązania punktów ECTS z liczbą godzin.
- Zdarzające się sporadycznie przypadki nierzetelnego sposobu oceniania i weryfikacji efektów kształcenia powinny zostać wyeliminowane.
- Korekty do ustawowego minimum wymaga liczba studentów w Radzie Wydziału Nauk Biologicznych oraz Radzie Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska. W celu pełnego funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości niezbędne jest też uruchomienie mechanizmów przekazywania informacji zwrotnej, dotyczącej procesu ankietyzacji, kierowanej do środowiska studenckiego

oraz podjęcie innych działań pozwalających na pełniejszy udział studentów w procesie kształtowania jakości.

- Niepokojące są niskie oceny MSOŚ prezentowane zarówno przez absolwentów (wyniki ankiety ogólnouniwersyteckiej z roku 2012) jak i wyrażane przez studentów w trakcie spotkania z zespołem PKA. Wskazane jest podjęcie zarówno doraźnych działań jak i stworzenie jasnej koncepcji dalszego funkcjonowania kierunku mające na celu poprawę tej sytuacji.

Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		+			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		+			
3	program studiów			+		
4	zasoby kadrowe		+			
5	infrastruktura dydaktyczna		+			
6	prowadzenie badań naukowych		+			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się			+		
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			+		

W odpowiedzi na raport Zespołu Oceniającego z wizytacji przeprowadzonej w dniach 18-19 listopada 2014 r na kierunku "ochrona środowiska" zawartej 2015 r Uczelnia w piśmie z dnia 9 lutego, ustosunkowała się do uwag i zaleceń zawartych w raporcie. Stwierdzono, że:

1. Podjęto działania w celu włączenia kierunku „ochrona środowiska” w struktury Wydziału Nauk Biologicznych począwszy od roku akademickiego 2016/2017. Działania te należy ocenić zdecydowanie pozytywnie, gdyż „zawieszenie” organizacyjne Studium między dwoma Wydziałami było przyczyną wielu negatywnych zjawisk wymienionych w raporcie z wizytacji.
2. Międzywydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia w trybie pilnym wprowadził zalecane ujednolicenia i korekty kart przedmiotów w zakresie nieingerującym w programy studiów. Korekty, które mogą skutkować zmianami w programie studiów (np. w zakresie przedmiotowych efektów kształcenia) zrealizowane zostaną w kolejnym cyklu kształcenia.
3. Na spotkaniu Dziekanów obu Wydziałów podjęto decyzję o zmianie prowadzącego wykład z przedmiotu *Geochemia środowiska* – wykład ten był wielokrotnie krytykowany przez studentów.
4. W odpowiedzi na zarzuty dotyczące programu studiów stwierdzono, iż:
 - włączanie WF i lektoratów do przedmiotów do wyboru jest niezalecane przez MNiSW, ale wytyczne te nie były dostępne podczas konstruowania obecnego programu;
 - stwierdzono, że egzamin z języka weryfikuje osiągnięcie końcowych efektów kształcenia, dlatego to jemu przypisano punkty ECTS za przedmiot, natomiast studenci, którzy dobrze znają język nie muszą uczestniczyć w zajęciach dlatego na poszczególnych semestrach lektoratom nie przyznano punktów ECTS;
 - zarzuty ograniczonej możliwości indywidualizacji programu kształcenia umotywowano względami finansowymi;
 - wraz z modyfikacją programu związaną z reorganizacją kierunku podjęte zostaną działania w celu ujednolicenia punktów ECTS w każdym semestrze;Powyższe uwagi dotyczące kryterium 3 można uznać za wystarczające do podniesienia oceny w tym kryterium na „w pełni”, pod warunkiem wypełnienia zaleceń zawartych w treści uchwały.

5. Wyjaśniono drobne uwagi dotyczące kryteriów 4-6.

6. W zakresie oceny kryterium 7 stwierdzono, że:
 - podjęto działania zmierzające do wyeliminowania przypadków braku obiektywizmu w ocenie zajęć;
 - stwierdzono, że brak procedur rozwiązywania sytuacji konfliktowych jest wynikiem faktu, iż taka procedura jest dopiero przygotowywana na szczeblu uniwersyteckim;
 - za nieuzasadnione uznano negatywne opinie studentów dotyczące administracji Studium;
 - w kwestii opłat za ćwiczenia terenowe stwierdzono, że uczelnia jedynie proponuje najtańsze zakwaterowanie, ale nie obliuguje studentów do korzystania z niego; przytoczone przez studentów koszty praktyk uznano za przesadzone;

Powyższe wyjaśnienia i uwagi dotyczące kryterium 7 nie są wystarczające, by można było podnieść ocenę w tym kryterium.

7. Wyjaśniono uwagi dotyczące wewnętrznego systemu zapewniania jakości (kryterium 8):

- stwierdzono, że podjęte działania dotyczące włączenia kierunku „ochrona środowiska” w struktury Wydziału Nauk Biologicznych począwszy od roku akademickiego 2016/2017 pozwolą na wyeliminowanie niedociągnięć związanych ze strukturą zarządzania kierunkiem;
- stwierdzono, że ograniczone wykorzystanie ankiet studenckich jest wynikiem małej zwrotności ankiet (pomimo stałego motywowania studentów do ich wypełniania) i wynikającej stąd słabej reprezentatywności; członkowie zespołów do spraw jakości podejmują jednak nieustanne działania mające na celu poprawę tej sytuacji;
- przygotowano specjalną ankietę, której wyniki posłużą ulepszeniu programów studiów;
- niespełnienie wymogów minimalnej liczby studentów w radach wydziału obu Jednostek jest wynikiem nieprzeprowadzania wyborów uzupełniających przez samorządy studenckie po wygaśnięciu mandatów niektórych studentów (głównie z powodu nieobecności lub ukończenia studiów). Mimo odpowiednich pism do samorządów nie udało się wypełnić wszystkich wakatów;

Podjęte działania i przedstawione wyjaśnienia należy uznać za wystarczające do podniesienia oceny kryterium 8 na „w pełni”.

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
3	program studiów		+			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		+			

Przewodniczący Zespołu Wizytującego

prof. dr hab. Krzysztof Fortuniak